

KDOV-blad

Lente 2009

KDOV (opgericht 21 april 1917)
KDOV-blad verschijnt 4 x per jaar

Voorzitter:

Mr. Drs. Paul Houdijk, Rademakersgilde 115, 3994 BR Houten
e-mail: paul.houdijk@hetnet.nl - tel. 030-6380358

Secretaris:

Gemma Coebergh, Joh. Enschede Hof, Korte Begijnstraat 28, 2011 HC Haarlem
e-mail: Secrkdov@cs.com - tel. 023-5516877

Penningmeester:

Ir. Ben Hillen, Jachtwerf 12, 2725 DP Zoetermeer
e-mail: b.a.g.hillen@planet.nl - tel. 079-3418575

Leden:

Ruud Huijbregts, Poolsterlaan 8, 5632 AN Eindhoven
e-mail: ruud.huijbregts@planet.nl - tel. 040-2903428 - fax. 0842-232213

Jean-Pierre Steijvers, Aldenhoven 28, 6093 HB Heythuysen
e-mail: organ.j.p.steijvers@hccnet.nl - tel. 0475-496456

Mark Heerink, Willemstraat 12, 8601 GH Sneek
e-mail: m.heerink@planet.nl - tel. 0515 430 137

Anja Hendrixx, Brusselsestraat 87 A 02, 6211 PC Maastricht
e-mail: Anja.Hendrixx@online.de - tel. 043-3252472

Ereleden:

Bernard Bartelink, Kees Bornewasser en Louis Toebosch

Hoofdredacteur KDOV-blad:

Drs. R.T.M. Hoogenboom, Streekweg 340, 1616 AS Hoogkarspel
e-mail: ra.hoogenboom@hetnet.nl - tel. 0228-562632

Eindredacteur KDOV-blad:

Ed van Aken, J.D. de Koklaan 43, 2552 DG Den Haag
e-mail: kdov@edvanaken.nl - tel. 070-4042828

Doel:

De vereniging heeft ten doel de bevordering van het liturgisch en artistiek stijpbegrip van de kerkmusici, werkzaam binnen de Nederlandse rooms-katholieke kerkprovincie en de behartiging van de geestelijke en materiële belangen van haar leden.

Voorwaarden voor het lidmaatschap:

Een bepaalde mate van vakbekwaamheid in muzikaal en liturgisch opzicht, tenminste op het niveau van de eisen voor het getuigschrift van de KDOV.

De contributie bedraagt € 36,- per jaar, 65+ lid € 26,- en reeds lid tevens 65+ in 2004 € 17,-. Postgiro: 10 31 344 t.n.v. KDOV, Zoetermeer

Website: www.kdov.nl

Opgaaf van leden en adreswijzigingen aan de secretaris.

Technische afwerking mededelingenblad: Krijn van Aken

Druk & verzending: Adrepak, Den Haag

ISSN-nummer 1388-2341

Inhoudsopgave

Redactioneel	1
Van het bestuur	2
Jaarverslag van de Katholieke Dirigenten – en Organisten Vereniging (KDOV) over 2008	9
Leden	11
In memoriam Walther Cantrijn	12
Pilots revitalisering liturgische muziek	14
René Verwer gepromoveerd	15
Symposium Code-Music	17
Berichten	23
Orgelbouwnieuws	36
Uitgaven/recensies	41
Advertenties	44

Redactioneel

Het KDOV-blad dat voor u ligt, geeft een uitgebreid verslag van het symposium dat Code-Music in januari j.l. heeft gehouden. Of dit wel interessant is voor degelijke kerkmusici die lid zijn van de Katholieke Dirigenten- en Organisten Vereniging? Als u er bent geweest - u had ook thuis via een webverbinding mee kunnen kijken en luisteren - dan had u even met de bisschoppen Hurkmans, De Jong en hoogleraar Hoondert in discussie kunnen treden. Tijdens dit symposium is een krachtige oproep gedaan aan de bisschoppen om weer op kerkprovinciaal niveau te gaan vergaderen over kerkmuziek. Dit geldt niet alleen voor de jongeren, maar ook voor de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging in het bijzonder, die al weer verschillende jaren niet meer in overleg is met de Nationale Raad van Liturgie. Verder vroeg het symposium voor de jongerenkoren - en dat zal u aangenaam in de oren klinken - om goed opgeleide kerkmusici! Wij feliciteren René Verwer van harte met zijn promotie en proefschrift over Cavallé-Coll in Nederland.

Ook hebt u natuurlijk allemaal de KASKI enquête ingevuld, een uitgelezen kans om eens uw invloed op de samenstelling van de bundel Gezangen voor Liturgie aan te wenden. En, is het u ook opgevallen dat het imprimatur met nieuwe strengheid uitgeoefend wordt in de Bron van Christelijke Geest? Er is ook troost, er is een troostlied geschreven voor sluitende kerken. Aan de andere kant wordt er geroepen om de liturgie meer aan te laten sluiten bij de “beleving van de mensen”, er is een koor dat mensen wil laten ontspannen tijdens uitvaarten. En een ander koorlid vat het samen: “zingen brengt je dichter bij het mysterie”. U kunt dit allemaal lezen in dit nummer of in meer detail op www.kdov.nl

Ben Hillen, waarnemend hoofdredacteur

Van het bestuur

Bij de Algemene Ledenvergadering op 10 januari in het Dominicanenklooster te Huissen was de opkomst helaas niet groot. De vergadering verliep echter zeer intensief.

We werden ter plekke goed ontvangen, kregen een interessante rondleiding door het gebouwencomplex en genoten een uitstekend verzorgde lunch. 's Middags gaf de bekende tekstdichter Henk Jongerius een boeiende voordracht.

Wat de salarisregeling betreft verwachten wij dat de bisschoppenconferentie binnenkort het economencollege zal machtigen tot een direct structureel overleg met KDOV en KNTV. Dit overleg met de economen zal voor ons een belangrijke stap vooruit zijn.

Ons bestuurslid Ben Hillen is momenteel ad interim hoofdredacteur van het KDOV – blad. Het moge duidelijk zijn dat dit een tijdelijke zaak is, omdat Ben Hillen al genoeg wordt belast door het penningmeesterschap van onze vereniging, benevens zijn bemoeienissen vanuit de Commissie Kerkmusicus met de salarieringskwestie en, last but not least, met het beheren van onze website, die hij sterk heeft verbeterd en dagelijks up – to – date houdt.

We willen u aansporen om die website www.kdov.nl geregeld te raadplegen. Bovendien willen we graag van u horen wat u van de website in de huidige vorm vindt. Mist u nog iets of heeft u zelf informatie die voor andere leden interessant is? Het mailadres van Ben Hillen is: b.a.g.hillen@planet.nl.

Contributie 2009

De contributies voor 2009 zijn vastgesteld en bedragen:

Gewoon lidmaatschap: € 37,--

Lidmaatschap 65 jaar en ouder:

- reeds lid in 2004 en 65 jaar of ouder in 2004: € 17,--
- reeds lid in 2004, maar 65 jaar na 2004: € 27,--
- nieuw lid 65 jaar of ouder: € 27,--

Hogere bedragen dan de vastgestelde contributiebedragen zijn altijd welkom. Leden die problemen hebben om hun contributie te betalen kunnen zich tot het bestuur wenden.

Contributiebetaling kan op drie verschillende manieren:

- a) door eenmalige machtiging
- b) door overmaking uiterlijk 25 april op onze bankrekening 1031344 t.n.v. KDOV te Zoetermeer
- c) door betaling met de acceptgirokaart die u eind april toegezonden krijgt.

U zult begrijpen dat we de kosten van de contributie-inning voor de KDOV zo laag mogelijk willen houden. Dit kan - voorzover u ons nog niet gemachtigd hebt - met optie a door de machtigingskaart in te vullen die u ook dit jaar weer meegestuurd krijgt met de acceptgirokaart eind april. Met optie b kunt u ons ook helpen door tijdige overschrijving van uw contributiebedrag uiterlijk 25 april, waarna wij dit jaar geen acceptgirokaart meer behoeven te sturen. Wenst u over te gaan tot machtiging (en dat hebben we het liefst) vraag dan per e-mail aan b.a.g.hillen@planet.nl een machtigingskaart of wacht voor dit jaar nog tot de automatische toezending van acceptgirokaart en machtigingskaart en stuur deze laatste ingevuld terug. Wij danken u voor uw begrip.
(BH; maart 2009)

Algemene Ledenvergadering

Op zaterdag 10 januari 2009 heeft de KDOV Jaarvergadering plaatsgevonden te Huissen. Bij deze gelegenheid is afscheid genomen van Ruud Hoogenboom als hoofdredacteur van het KDOV-blad. Op onderstaande foto (foto Bernhardien de Jong) overhandigt de voorzitter Paul Houdijk, daarbij geassisteerd door Gemma Coebergh, het afscheidsgeschenk aan Ruud.

Afscheid Ruud Hoogenboom als hoofdredacteur KDOV-blad

Ontwikkeling rechtspositie

Na de brief in april 2008 over de afwijzing van de nieuwe Rechtspositieregeling van mgr Van den Hende aan de leden van de Commissie Kerkmusicus, heeft uw bestuur zich beraden op het zetten van volgende stappen. In plaats van “nu de barricaden op” heeft het bestuur besloten de handreiking die mgr Van den Hende gaf in zijn brief als voorlopige richting op te pakken. Deze handreiking - die reeds eerder informeel was besproken - houdt in dat het gesprek met de RK Kerkprovincie in de toekomst vorm zou kunnen krijgen als een formeel overleg tussen werkgevers- en werknemersvertegenwoordigingen door middel van een institutioneel overleg.

Om in gesprek te komen met de beoogde werkgeversvertegenwoordiging, het Economencollege, hebben KDOV en KNTV in september 2008 hiertoe een schriftelijk voorstel gedaan bij het Economencollege. In oktober j.l. hebben de economen hierover vergaderd en hun bereidheid daartoe aan ons meegedeeld. Echter gaven zij ook aan dit niet te kunnen zonder een mandaat van de Beleidssector Liturgie. Dit mandaat is door het Economencollege inmiddels gevraagd aan de Referent Bisschop voor Liturgie en Kerkmuziek mgr A. Hurkmans. Ook nu wordt wederom bevestigd dat kerkelijke molens langzaam draaien, maar we zijn gewend voortdurend de vinger aan de pols te houden, zoals u van ons mag verwachten.

In het volgende blad hopen wij u te kunnen laten weten dat er een eerste gesprek met het Economencollege heeft plaatsgevonden. (BH; maart 2009)).

Rechtspositie: in loondienst op of declaratiebasis werken?

Regelmatig bereiken ons vragen van kerkmusici over welke richtlijnen er zijn als ze met het parochiebestuur een verklaring van overeenkomst i.p.v. een loondienstverband willen aangaan. De KDOV is er kort over: hier zijn geen richtlijnen voor.

De Nederlandse Bisschoppenconferentie heeft de huidige rechtspositieregeling - gebaseerd op loondienstverband - in het leven geroepen om bevoegde kerkmusici - waar de kerk kwaliteitseisen aan stelt - een perspectief te bieden.

Het loondienstverband heeft de volgende voordelen:

- de rechtspositieregeling is van toepassing (d.w.z. er hoeft over wat er in de RP staat niet meer onderhandeld te worden)
- gelijke honorering voor kerkmusici (weliswaar nog steeds aan de lage kant)
- automatische jaarlijkse aanpassing salaristarieven
- regelmatige loonbetaling
- opzegtermijn
- doorbetaling bij ziekte
- verzekering tegen werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, wettelijke aansprakelijkheid

- vakantiegeld 8%
- vakantie-uren 10-15 %
- pensioenregeling

Verplichtingen/nadelen voor de kerkmusicus:

- ondergeschikt aan het gezag van de pastoor
- verplichting om te werken
(er zijn kerkmusici die geregeld hebben dat ze een waardige vervanger mogen sturen).

Veel parochiebesturen proberen uit kostenoverwegingen een loondienstverband te omzeilen. Ten opzichte van de bevoegde, professionele kerkmusicus is dit niet rechtvaardig. De KDOV adviseert dan om toch een loondienstverband na te streven. Als de kerkmusicus ingaat op de wens van een parochiebestuur om een verklaring van overeenkomst aan te gaan, dan staat de kerkmusicus voor de opgave om zodanig te onderhandelen dat hij/zij de punten/voordelen uit bovenstaande lijst gehonoreerd krijgt.

Voor de bevoegde kerkmusici als groep, is het van belang dat kerkmuzikale posities niet (verder) gaan verwateren door meer ongewenste overeenkomsten van opdracht. (BH; maart 2009)

Nieuwe website KDOV

In december 2008 is onze website www.kdov.nl geheel vernieuwd. Het bestuur ziet de website als een belangrijk middel om de communicatie te verbeteren niet alleen naar de buitenwereld, maar ook naar de KDOV intern.

Naar buiten toe ziet u rubrieken als de beginpagina met dagelijks bijgewerkte

The screenshot shows the website of the Katholieke Dirigenten- en Organisten Vereniging (KDOV). The page features a dark header with the organization's name and navigation links for 'Over kerkmuziek', 'Over de KDOV', 'Zoeken', and 'Contact'. The main content area is divided into several sections:

- Taize, liederen- en gebedenboek**: A notice about a new book for Lent, published by the KDOV.
- Zaterdag 21 maart: Contactdag ISOK over het werk van gecommiteerden bij examens kerkmuziek**: A notice for a meeting on Saturday, March 21st, regarding the work of examiners.
- Om te gedenken: Over de noodzaak van liturgie**: A notice about a memorial service on Thursday, February 28th, 2009, at the Kampen church.
- Kerkdienst.nl bundelt kerkdiensten van radio en tv**: A notice about a website that aggregates church services from radio and television.
- Kurt Thomas Cursus 2009 in Middelburg**: A notice about a course led by Kurt Thomas in Middelburg.
- Gedranscode in de maak**: A notice about a new code for church services.

On the right side of the page, there is a sidebar with a search bar and a login section for 'Gebruikersnaam' and 'Wachtwoord'.

actualiteiten, het kerkmuzikaal nieuws, een agenda voor evenementen, het lidmaatschap, de salaristabel, de vacatures, een globaal overzicht KDOV-bladen, de kerkelijke documenten voor Liturgie en Kerkmuziek, het orgelbouwnieuws, relevante weblinks en vragen met antwoorden over rechtpositie kerkmusici.

Om u als lid extra van dienst te zijn, heeft de website een deel gekregen dat uitsluitend toegankelijk is voor KDOV-leden, de interne website. Daar treft u aan: een pagina om u te registreren, een discussieforum, naslag van de complete rechtspositieregeling, een nog in te vullen uitgebreide vraag- en antwoordlijst voor rechtspositionele onderwerpen, onderzoeksrapporten over kerkmuziek, kerkelijke reglementen, statuten van de KDOV, jaarverslagen KDOV, verslagen van jaarvergaderingen en de volledige KDOV-bladen van 2005 t/m 2008.

Er is een zoekmachine aanwezig waarmee u op trefwoorden de hele site - die inmiddels bijna 500 artikelen omvat – kunt doorzoeken. Verder is er nieuw aan de website dat deze is opgezet als een content management systeem (Joomla). Dit biedt ons de mogelijkheden om de website dagelijks zelf bij te werken door meerdere KDOV-leden die daarvoor geautoriseerd zijn.

Hoe krijgt u toegang tot de interne website? Stuur een mailtje met het onderwerp "Website" naar: webmaster@kdov.nl.

U krijgt dan een gebruikersnaam en een wachtwoord teruggemailed.

Vervolgens kunt u inloggen op de website (kolom rechts) en desgewenst weer uitloggen

U kunt uw wachtwoord zelf veranderen als u dat zou willen.

Graag ontvangen wij uw reacties, vragen en suggesties per e-mail aan: webmaster@kdov.nl.

Tevens ontvangen wij graag uw berichten (nieuws, concerten, jubilea, links, etc) voor plaatsing op de website te richten aan: webmaster@kdov.nl. (BH; maart 2009)

Hoofredacteur en redactieleden gevraagd voor het KDOV-blad

Na het vertrek van Ruud Hoogenboom in december 2008 ligt de hoofredactie van het KDOV-blad tijdelijk bij ondergetekende. Graag wil het KDOV-bestuur deze functie weer zo snel mogelijk aan een lid van onze vereniging overdragen. Daarnaast is het gewenst dat de redactietaken over meer leden van de vereniging worden verdeeld.

Wij vragen u uw diensten aan te bieden in de vorm van onderstaande functies.
Hoofredacteur

De hoofdredacteur heeft de volgende taken:

- het schrijven en verzamelen van relevante artikelen en reactie op ingezonden brieven
- de coördinatie/planning van het (doen) schrijven van redactionele artikelen
- het verzamelen en zondig voorbereiden van kopij
- op zoek gaan naar en het verzamelen van informatie, nieuws, ontwikkelingen
- het ontwikkelen van een visie op de inhoud van het blad

Redactielid

- het schrijven van relevante artikelen in een met de hoofdredacteur afgesproken aandachtsgebied
- aandachtsgebieden zijn:
 - o Nieuwe uitgaven bladmuziek, boeken, CD's
 - o Recensies/bespreking bladmuziek, boeken, CD's
 - o Kerkmuziek
 - o Katholieke kerkmuziek
 - o Kerkmuziek en liturgie
 - o Orgelbouw
 - o Verzamelen van RK orgelbouwnieuws
 - o Rechtspositie kerkmusici
 - o Column
 - o Gregoriaans
 - o Jongerenkoren/middenkoren
 - o Kinderkoren, jongenskoren, jeugd koren
 - o Kerkmuzikale koor- en orgelpraktijken
 - o Toekomst van de kerkmusicus
 - o Nieuwe ontwikkelingen in de kerkmuziek
 - o Opleidingen kerkmuziek

Het bestuur doet een dringend beroep op alle leden van de vereniging om nu te overwegen om een bijdrage of een wat kleinere bijdrage, een eenmalige of regelmatige bijdrage te gaan leveren aan de continuïteit van het KDOV-blad. Graag uw reacties per e-mail naar: redactie@kdov.nl (BH; maart 2009)

Rectificatie

In het KDOV-blad winter 2008 is op pagina 10 een deel van de tekst van de Notulen van de algemene ledenvergadering weggevalen:

“Door het van toepassing verklaren van de rechtspositieregeling zouden de bisschoppen dit profiel aanvaarden. Op de vraag van Peter Priem of het verslag van de vergadering eerder gepubliceerd kan worden, antwoordt het bestuur dat dit mogelijk wordt wanneer de nieuwe website van de KDOV gereed is. MH 14-01-08”

(BH; maart 2009)

Salariëring kerkmusici in 2009

De honoreringsbedragen op uurbasis zijn per 1 januari 2009 met 3,3 % verhoogd volgens de gemengde index en afgerond op € 0,05.

De bedragen in € zijn bruto per uur.

U kunt de tarieven altijd direct vinden op onze website: www.kdov.nl

(GC; januari 2009)

	Jaar	2009	2008	2007	2006
	Aanpassing	3,3 %	1,5 %	1,6%	
	Bevoegdheid				
enkelvoudig organist OF dirigent	Niveau I	27,75	26,85	26,45	26,05
	Niveau II	24,25	23,50	23,15	22,80
	Niveau III	20,45	19,80	19,50	19,20
	Amateurs Groep A	17,35	16,80	16,55	16,30
	Amateurs Groep B	11,80	11,45	11,30	11,10
gecombineerd dirigent / organist	Niveau I	41,70	40,35	39,75	39,10
	Niveau II	36,40	35,25	34,75	34,20
	Niveau III	31,25	30,25	29,80	29,35
	Amateurs Groep A	26,05	25,20	24,85	24,45
	Amateurs Groep B	17,35	16,80	16,55	16,30

Jaarverslag van de Katholieke Dirigenten – en Organisten Vereniging (KDOV) over 2008

(zoals gepresenteerd tijdens de jaarvergadering op 10 januari 2009)

De Algemene Ledenvergadering vond plaats op 12 januari 2008 in de H. Antonius – Pauluskerk te Aerdenhout onder gastheerschap van Ton Klos.

Na de vergadering en de lunch gaf de heer Paul van Soest een inleiding over het karakteristieke kerkgebouw en over het sinds 1984 daarin aanwezige mechanische Elbertse - orgel. Een bijzonder concert volgde waarbij Nico Waasdorp de Prélude liturgique van Paul Houdijk en enkele werken van Hendrik Andriessen vertolkte, waarna Ton Klos aandacht besteedde aan werken van Hendrik Andriessen en Albert de Klerk, met medewerking van het parochiekoor van de Antonius – Pauluskerk, Femmeke Klos, sopraan, Eugénie van der Grinten, fluit en Maarten Veeze, viool.

Tijdens de Ledenvergadering werd ons lid Anja Hendriks bij acclamatie gekozen tot bestuurslid.

Het Algemeen Bestuur kwam het afgelopen verenigingsjaar drie maal bijeen: op 15 maart, 20 juni en 15 oktober. Verder zijn er veel zaken via de elektronische snelweg afgehandeld.

Het door de Commissie Kerkmusicus, waarin de KDOV participeert, gepresenteerde nieuwe salarieringsmodel werd door de bisschoppen afgewezen. Omdat er nog wel ruimte geboden werd voor nader overleg besloten KDOV en KNTV (Koninklijke Nederlandse Toonkunstenaars Vereniging) een brief te schrijven aan de economen van de kerkprovincie, teneinde met dit college in gesprek te komen. Op deze brief kwam de reactie dat de economen bij hun vergadering in oktober een en ander zouden bespreken en dat KDOV en KNTV een reactie zouden krijgen, wat tot op heden niet is gebeurd.

Wat contacten met andere organisaties betreft is duidelijk geworden dat de NSGV (Nederlandse Sint - Gregorius Vereniging) de relatie met het episcopaat wil herstellen, aandacht wil schenken aan kinderkoren en contact wil leggen met parochiebesturen ten aanzien van kerkmuzikaal beleid. Ook de ISOK (Interkerkelijke Stichting Opleiding Kerkmuziek) wil de communicatie met parochiebesturen bevorderen.

Het VNPO (Vereniging Nederlandse Platform voor Orgelkunst – en cultuur) leidt een kwijnend bestaan, zodat er dit jaar geen contacten met deze organisatie hebben plaatsgevonden.

Ruud Hoogenboom vertrok in december als hoofdredacteur van het KDOV – blad, dat hij in de afgelopen jaren op uitstekende wijze heeft beheerd. Het bestuur beschouwt het belang van het KDOV – blad als essentieel en hoopt daarom dat er snel een nieuwe hoofdredacteur wordt gevonden. Ben Hillen fungeert ad interim als hoofdredacteur.

De website (www.kdov.nl) is door Ben Hillen aanzienlijk verbeterd en uitgebreid, wat de uitstraling van de KDOV duidelijk meer up to date heeft gemaakt.

Er zijn diverse memorabele gebeurtenissen te melden rond onze leden. Nico Waasdorp en Jan Valkestijn bereikten in 2008 de leeftijd der zeer sterken: 80 jaar. Ton Klos vierde het feit dat hij 40 jaar verbonden is met de Antonius/Pauluskerk te Aerdenhout. Jos Laus presenteerde te Den Haag zijn boek over de orgelmakers Maarschalkerweerd en Zoon. René Verwer promoveerde op 8 december te Amsterdam met het proefschrift Cavaillé – Coll en Nederland.

Siem Groot nam op 20 juni afscheid van Kunstfactor met een minisymposium over de rol van religie en (amateur)kunst in de Nederlandse multiculturele en multireligieuze samenleving.

Wat onze bestuursleden betreft:

Ons bestuurslid Ben Hillen werd op 25 april benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau vanwege het feit dat hij zich 40 jaar heeft ingezet voor muziek, wat zich heeft uitgekristalliseerd in talloze activiteiten op praktiserend alsook op bestuurlijk gebied. Koorzanger, koordirigent, alsook voorzitter of secretaris van koren en verenigingen, penningmeester van onze KDOV en zeer actief lid van de Commissie Kerkmusicus, waar hij een belangrijk aandeel had in het ontwerpen van het nieuwe salarieringsmodel.

Kort voordat hij de koninklijke onderscheiding ontving kreeg Ben Hillen van de NSGV een onderscheiding voor zijn inzet ten bate van de kerkmuziek.

Onze geestelijke adviseur Maurice Pirenne is op 14 maart overleden. Op 23 mei is te zijner eer de Stichting Maurice Pirenne opgericht, die zich met een concert op 29 november in de Sint Jan te 's Hertogenbosch presenteerde.

Behalve Maurice Pirenne zijn ons in het afgelopen jaar de volgende leden ontvallen:

Evert Heijblok, Pater Florentius Hoogenboom, Maurice Pirenne, Bernard Sleumers, Joseph Tettero en Henricus Peeters.

Komt er steeds minder ruimte voor goede en verantwoorde kerkmuziek? Welk

perspectief heeft de professionele kerkmusicus nog in steeds leger wordende kerken, of, nog erger, in situaties waarin kerkgebouwen worden gesloten, parochies hun krachten moeten bundelen en dus sommige musici overbodig worden verklaard? Zijn mooie woorden als “inspiratie” en “kwaliteit” een illusie geworden? Is er voor het heilige vuur van idealisme en roeping nog wel voldoende brandstof? Vragen waar de KDOV niet omheen kan en niet omheen zal lopen. Samen met u, onze leden, zal het bestuur naar substantiële antwoorden moeten zoeken.

Huissen, op de gedenkdag van de Heilige Gregorius van Nyssa, 10 januari 2009

Gemma Coebergh.

Leden

Nieuw lid:

H. Smolenaars, Schaapskuilmeer 51, 1705 CP Heerhugowaard

Opgezegd:

F. Eijssen, Zandstraat 83, 6176 CA Spaubeek

J. Menten, Marie-Josélaan 7, B-8370 Blankenberge, België

A.R.J.M. Reijpert, Noordzijde Haven 18, 4611 GS Bergen op Zoom

Overleden:

W.C.C.M. Cantrijn 18 november 2008

In memoriam Walther Cantrijn (1)

Een loflied voor de Heer heel zijn leven (Ps 146)

Walther Cantrijn 'was' het Sacramentskoor in de lange periode waarin hij dirigent was van dit koor. Terwijl overal de jongenskoren opgeheven werden en er jongerenkoren voor in de plaats kwamen bloeide het Sacramentskoor onder zijn bezielende handen.

Het koor bleef niet alleen behouden maar sloeg de vleugels uit en ging op reis in Nederland maar ook ver daar buiten. En zo maakte het Sacramentskoor reizen naar Trier, Rome, Loreto, Engeland, Parijs en Praag. Ook zongen we regelmatig voor de radio en soms voor de tv en beleefden we verschillende premières van composities van Nederlandse componisten zoals Hendrik Andriessen, Antoon Maessen, Jan Valkestijn, Henk Stoop en Coen Vermeeren.

Het repertoire werd aanzienlijk verbreed en uitgebreid met vooral muziek afkomstig uit de Engelse school. Hij haalde St. John's college choir twee keer naar Breda ging regelmatig op (werk) vakantie naar Engeland en nam ondergetekende verschillende keren mee naar het zuidelijk Drie Koren Festival in Winchester, Chichester en Salisbury.

Walther was een zeer muzikale man die al op jonge leeftijd te vinden was in de toenmalige kathedraal van Breda aan de haven om het orgel te bespelen. Veel successen behaalde hij met het koor van de Maria Hemelvaartkerk waar hij het mannenkoor verrijkte door ook met jongens te gaan zingen (overigens geheel tegen de afspraken in). Na sluiting van de kerk werkte hij nog korte tijd in de Petrus en Pauluskerk totdat pastoor Van Duyse en Tijn van Eijk hem benaderden voor het Sacramentskoor. Walther heeft veel koorzangers geïnspireerd om iets met muziek te gaan doen; half dirigerend en orgelspelend Breda heeft wel iets met het Sacramentskoor gehad.

Echt opleiden deed hij niet; zo werd ik zomaar voor het koor gezet gedurende een korte vakantieperiode van Walther en moest op zondag de zesstemmige Missa Diatonica dirigeren. Walther was net als de aanbidding van het H. Sacrament zelf ook altijd aanwezig. Hij hanteerde een hoog werktempo en stuurde bibliotheek en bestuur aan met de talloze bijzonder snelle telefoontjes: "Met Walther kun jij dit doen; goed, dag". Hij verwachtte dit ook van zijn medewerkers: hoog tempo en vooral praktisch probleem oplossend werken. De repetities waren dan ook zelden saai; er gebeurde veel.

En naast het koor was hij bestuurslid van de Gregoriusvereniging en was overal in de provincie aanwezig bij zangavonden en koorkringen en nam plaats in jury's bij examens. Zelfs na zijn pensionering had hij nog een volle agenda. Opatd zijn geest nog lang in ons midden mag blijven.

Op maandag 8 december jl. promoveerde René Verwer in de Aula van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Het proefschrift Cavaillé-Coll en Nederland, dat hij moest verdedigen, handelt over het werk van de Franse orgelbouwer Aristide Cavaillé-Coll en diens invloed in Nederland in de periode 1875 en 1924.

In memoriam Walther Cantrijn (2)

In de tijd dat ik nog in Breda woonde was in het koorwereldje aldaar de naam van Walther Cantrijn al bekend als een zeer gedreven muzikale man, die vooral als onderwijzer altijd ook met muziek bezig was. Ook buitenkerkelijke activiteiten op muziekgebied waren hem niet vreemd. Op bijeenkomsten van de Katholieke Onderwijzersbond was hij muzikaal altijd actief, samen met zijn broer Leo aan de piano met een groep zingende onderwijzers. Toen ik wat ouder was en ook destijds lid van de KOB was heb ik hem op zo'n bijeenkomst, toen hij plotseling ziek was, vervangen als dirigent van het koortje.

Later werd hij Adjunct Directeur van de Katholieke Technische school te Breda. Ook daar liet hij muzikaal van zich horen door bv. met leerlingen en docenten de musical "A negro girl goes to school " tijdens een feest van de school uit te voeren.

Hij was dus altijd al een zeer gedreven musicus. Voor muziek had hij altijd tijd. Na 1964, toen mijn werk zich naar Oost-Brabant verplaatste waren er eigenlijk geen contacten meer. Echter toen in mijn Eindhovense tijd na 1975 werden de contacten weer meer doordat het jongenskoor van de Sacramentskerk regelmatig deel nam aan de Mattheus-Passion in Eindhoven met het Philips Philharmonisch Koor. Van die tijd hielden we elkaar op de hoogte van ons wel en wee, ook via activiteiten van het Sacramentskoor, die ik als Oud-lid van het dat koor, toen o.l.v. Louis Toebosch, betrekkelijk regelmatig bijwoonde. De ontmoetingen met Walther waren altijd heel hartelijk en vol belangstelling voor elkaar. De ontmoetingen op de KDOV vergaderingen waren nogal eens de reden dat ik toch maar alles opzij zette om de vergadering vooral niet te missen. Walther was een prachtig voorbeeld voor elke Kerkkoor dirigent. Zeker als je bedenkt welke waardevolle nalatenschapschap voor velen en ook ons heeft achter gelaten.

Mogen wij hem nog lang als fantastische kerkmuziekcollega in onze herinnering bewaren.

Fran Hamilton.

Pilots revitalisering liturgische muziek

Naast de gewone taken die de Dienst voor Liturgie en Kerkmuziek vervult, heeft vicaris mgr. René Maessen voor deze dienst een praktisch beleid ingezet, met name inzake de revitalisering van de liturgie en liturgische muziek. Dit jaar wordt in drie parochieclusters een pilot-project opgezet, waar later andere parochies vruchten van kunnen plukken. Bisdommedewerker en diaken Gerard Sars is verantwoordelijk voor de uitvoering.

Aan de parochies in de clusters is gevraagd actief te werken aan wat in de Instructie 'Musicam Sacram' (die onlangs als bijlage bij het Directorium 2009 herdrukt is) omschreven wordt als eerste graad van liturgische zang: dat de dialogen, acclamaties en oraties zo veel en vaak mogelijk gezongen worden (vgl. MS 29). Naast deze drie parochies zijn nog een vijftal andere parochies gevraagd hieraan mee te doen. De ervaringen die in deze parochies worden opgedaan, zullen ter beschikking komen van andere parochies.

Daarnaast heeft elk cluster ook eigen inbreng. Vanuit de parochiefederatie Tegelen-Steyl-Belfeld is gevraagd om ensembleleiders te scholen en tegelijk het verzoek gedaan Taizémuziek te integreren. Dat betekent dat jonge musici uit het rijke aanbod van de jeugdorkesten geworven en geschoold gaan worden om het bestaande muziekaanbod in de kerk aan te vullen en te verrijken met instrumentale muziek en ondersteunende begeleiding van de zang. Geschikte jonge musici wordt een cursus 'kerkelijk ensembleleider' aangeboden: zij kunnen later in een parochie alle voorhanden zijnde muziekinstrumenten integreren in de liturgische vieringen en daarmee de liturgische zang ondersteunen of muzikaal aanvullen. Zij krijgen als specifieke opdracht mee, de muziek en de werkwijze van Taizé te bestuderen en waar mogelijk over te nemen.

In de parochie Fatima en H. Geest te Brunssum heeft het kerkbestuur met inspanning van vele parochianen een tweede orgel weten te verwerven. Dit instrument is afkomstig uit de Christus-Koningkerk te Heerlen (Nieuweinde). Er stond al een kostbaar mechanisch orgel in de Fatimakerk. Er wordt dit jaar een kinderorgelclub opgericht. Daartoe wordt in samenwerking met het kinderkoorbestuur een introductie georganiseerd voor alle basisschoolleerlingen. Geïnteresseerde kinderen worden gratis groepslessen aangeboden. Deze speel-leerlessen zijn ingericht voor een groep 3-6 jarigen en een groep 7-10 jarigen. Gedurende dit lesjaar 2009 zal de parochie het initiatief zelf overnemen. Er is een cursusboekje, dat na evaluatie ter beschikking van andere parochies komt die met hulp van een deskundig organist eenzelfde initiatief kunnen nemen.

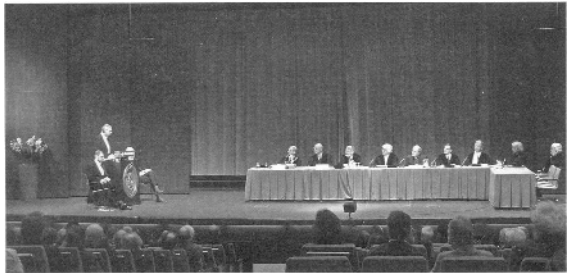
Het parochiecluster te Thorn gaat intensief samenwerken met de Kreato-Hogeschool voor muziek aldaar. Zowel de opleiding kerkmuziek als de dirigentenopleiding voor HaFa-orkest zullen aan die samenwerking deelnemen, evenals het schoolkoor. Ook hier is gevraagd om integratie van Taizé-muziek. Kreato-Hogeschool zal in samenwerking met de diocesane Sint-

Gregoriusvereniging ook in verschillende andere dekenaten van ons bisdom van zich laten horen.

De taak van de Dienst voor Liturgie wordt bij deze beleidsplannen vooral het wegnemen van hobbels waar parochies tegenaan lopen bij het verwezenlijken van de pilots en het ter beschikking stellen van de opgedane kennis aan andere parochies. (www.bisdome-roermond.nl)

René Verwer gepromoveerd

Promotor was Ewald Kooiman, emeritus-hoogleraar Orgelkunde aan de universiteit waar de promotie plaatsvond.

De promovendus, die orgel studeerde bij Albert de Klerk aan het Sweelinck-

Conservatorium en muziekwetenschap aan de Rijksuniversiteit Utrecht, heeft verschillende publicaties over de Frans-symfonische orgelcultuur op zijn naam staan. Voor zijn verdiensten op het terrein van de Franse orgelcultuur ontving hij in 1999 de zilveren medaille van de Société Académique d'Education et d'Encouragement 'Arts, Lettres et Sciences' te Parijs. Sinds najaar 2007 is Verwer redactielid van Het Orgel.

Cavaillé-Coll en Nederland

Aanleiding tot zijn promotieonderzoek was de in 2006 afgeronde restauratie van het Cavaillé-Coll-orgel in de Philharmonie te Haarlem. In 1875 was dit instrument geplaatst in het Paleis voor Volksvlijt te Amsterdam en het werd in 1924 overgeplaatst naar de Haarlemse concertzaal (thans Philharmonie).

De stuwende kracht achter de aanschaf van het orgel in het Paleis voor Volksvlijt was de Franse diplomaat Charles-Marie Philbert. Hij wilde in Nederland propaganda maken voor de Franse orgelbouw en de moderne ontwikkelingen aldaar onder de aandacht brengen van de in zijn ogen degelijke maar ouderwetse Nederlandse orgelmakers. Philbert wist een kring van invloedrijke personen rond zich te formeren die de Franse orgelbouwprincipes propageerden. Tot deze kring behoorden de gebroeders Van Ogtrop, B.A. Hendriks en Jos A. Verheijen, de oprichter van de Nederlandsche Organisten Vereeniging.

Na het Paleis-orgel werden er nog vier kleine instrumenten van Cavaillé-Coll in Nederland geplaatst. Ook wist Philbert invloed uit te oefenen op enkele Nederlandse makers als Adema en Maarschalkerweerd. Laatstgenoemde

bouwde in 1891 het orgel van het Amsterdamse Concertgebouw.

Veel aandacht in het onderzoek krijgt de uit Brussel afkomstige musicus Jean-Baptiste de Pauw (1852-1924), die van 1879 tot 1895 titularis van het Paleis-orgel was en vanaf 1884 orgeldocent aan het mede door hem opgerichte Amsterdamsch Conservatorium. Verwer constateert dat De Pauw geen vooraanstaand promotor van de Franse orgelkunst was. In zijn algemeenheid geldt dat de Franse invloed door de Duitse suprematie in het Nederlandse muziekleven beperkt bleef. Vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw ontstaat er internationaal opnieuw belangstelling voor de Franse orgelfactuur en vooral voor de Frans-symfonische orgelliteratuur.

Op het programmatisch vlak namen zowel de Franse orkest- en kamermuziek als het orgelre-pertoire na 1875 een wending. Musici als Richard Hol, Willem Kes, Julius Röntgen en Wil-lem Mengelberg introduceerden werken van Berlioz, Lalo, Saint-Saëns, Massenet, d'Indy en Franck. De ontwikkelingen op dit terrein liepen weliswaar parallel met die op het gebied van de orgelkunst, maar er is geen sprake van wederzijdse beïnvloeding, stelt Verwer. Nadat Guilmant tijdens de ingebruiknameconcerten in het Paleis eigen composities had uitgevoerd, kwamen deze in snel tempo op het repertoire van menig organist. Ook werken van Widor en Lefébure-Wély werden uitgevoerd, in tegenstelling tot die van Franck, waarvoor men tot de vroege twintigste eeuw moest wachten. Diverse Nederlandse organisten hebben veelvuldig Franse orgelmuziek gespeeld, waaronder Verheijen, Hendrik de Vries, B.A. Hendriks en C.F. Hendriks jr.

De periode waarop zijn onderzoek betrekking heeft, laat Verwer eindigen in 1924, het jaar waarin zowel De Pauw als Verheijen overleden en het jaar waarin het Paleis-orgel in de Haarlemse concertzaal geplaatst werd.

Promotie

Na opening van de promotieplechtigheid kreeg René Verwer gelegenheid tot het houden van zijn 'lekenpraatje', een korte uiteenzetting van zijn onderzoek op een voor breed publiek begrijpelijke wijze. Hierna gaf de rector magnificus in de persoon van dekaan Douwe Yntema gelegenheid tot opponeren aan achtereenvolgens Hermann J. Busch (Universität Siegen, Duitsland), Joris Verdin (Katholieke Universiteit Leuven, België), Hans Fidom (het Orgelpark, Amsterdam), Jan Luth (Rijksuniversiteit Groningen) en Fred van Lieburg (Vrije Universiteit). De opposenten ondervroegen Verwer onder meer over diens definitie van de style sévère, de door hem gebruikte typering 'katholiek' en 'protestants' orgel en de relatie tussen Frans-romantische orgelmuziek en protestanten. Ook moest de promovendus zich verantwoorden voor het feit dat hij in zijn boek niet altijd de (postmoderne) objectieve waarnemer is, maar – conform moderne mores – hier en daar subjectieve formuleringen gebruikt.

Na een korte schorsing van de plechtigheid – de promotiecommissie had

weinig tijd nodig om tot een oordeel te komen – deelde Douwe Yntema, decaan van de Faculteit der Letteren en tijdens deze promotie de vertegenwoordiger van de rector magnifus, mee dat aan René Verwer de graad van doctor verleend kon worden. Promotor Ewald Kooiman verrichtte daarop de promotie. Hij overhandigde Verwer, die zijn laatste promovendus is, het bijbehorende getuigschrift en sprak een laudatio uit.

Van het proefschrift van Verwer is nog geen handelseditie beschikbaar. Wanneer deze verschijnt zal daar in dit blad uiteraard melding van gemaakt worden. (Jan Smelik; NotaBene; januari 2009)

Symposium Code-Music

Een vitale parochie heeft een jongerenkoor

Op zaterdag 31 januari 2009 heeft Code-Music in Tilburg een Landelijk symposium over de toekomst van jeugd-/jongerenkoren en kerkmuziek symposium gehouden onder de titel “Een vitale parochie heeft een jongerenkoor“. Deze dag werd georganiseerd voor pastores, parochiebesturen, dirigenten en leden van jeugd- en jongerenkoren en sprekers waren Mgr. drs. A. Hurkmans, Prof. dr. Martin Hoondert en Mgr. dr. E. De Jong.

Aan het symposium namen 148 bezoekers deel, bestaande uit jongeren, twee bisschoppen, pastores, beleidsmedewerkers, kerkmusici en verantwoordelijken uit de bisdommen, dirigenten en bestuursleden van parochies. Tevens werkte een symposiumkoor mee bestaande uit 30 leden van vijf verschillende koren uit verschillende bisdommen. Het volledige verslag is te vinden op onze website www.kdov.nl.

Presentatie van het onderzoek

Martin Hoondert presenteert de resultaten van het onderzoek gedaan door Code-X Music naar het functioneren van jongerenkoren. Allereerst definieert hij de term ‘jongerenkoor’. Hij zal hiermee in zijn referaat aanduiden de jeugd-, jongeren- en middenkoren met een ‘jongerenkoor identiteit’. Deze wordt grotendeels gekenmerkt door het genre van hun repertoire dat bepaald wordt door ritme en beat, en softe popmuziek. Daarnaast spelen leeftijd van koorleden en groepscultuur een rol. Naar aanleiding van het onderzoek en andere bronnen komt hij tot de voorzichtige schatting dat er op dit moment nog 600 jongerenkoren met 15.000 leden actief zijn in de parochies in Nederland. Het onderzoek is gehouden onder 267 koren. Het percentage respondenten is groot: 33%. Aan het onderzoek hebben 89 koren deelgenomen en 2.700 parochianen. De opvallendste uitkomsten zijn het aantal tekst- en liturgiegroepen, het repertoire en de betekenis voor de kerkgangers.

Het algemene beeld dat jongerenkoren alleen maar Engels willen zingen wordt door het onderzoek gelogenstraft. Het repertoire van de geënquêteerde koren blijkt voor 80% uit Nederlandstalig repertoire te bestaan. Dit zijn voor 60% teksten die zelf geschreven zijn op bestaande popmuziek of verkregen zijn via andere koren.

Ruim 70% van de koren beschikt over een eigen liturgiegroep die de liedkeuze bepaalt, gebeden zoekt en/of teksten schrijft. Vrijwel alle koren hebben daarbij overleg met de pastor, die voorgaat. Het geeft aan dat de betrokkenheid bij de vieringen van deze koren erg groot is. Zij repeteren wekelijks en verzorgen gemiddeld één keer per maand de liturgie.

63% van de kerkgangers komt bewust naar een viering met een jongerenkoor. 97% vindt het prettig dat het koor zingt in de viering. 92% geeft aan dat de viering meer inhoud krijgt door de inbreng van het jongeren. 78% geeft zelfs aan dat de inbreng van het jongerenkoor bijdraagt aan hun persoonlijke geloofsbeleving.

In contrast daarmee zijn de cijfers over samenzang. In het onderzoek geeft 8% van de kerkgangers aan dat de vieringen met het jongerenkoor hen te weinig samenzang biedt. 44% van de kerkgangers geeft aan dat zónder het jongerenkoor de viering hen daarentegen juist niet aanspreekt.

Vieringen met het jongerenkoor trekken 60% tot 70% meer kerkgangers. De gemiddelde leeftijd van de kerkgangers is ook lager dan in andere vieringen. 51% van de kerkgangers bij de geënquêteerde koren geeft aan dat zij jonger dan 55 jaar zijn.

Professor Hoondert geeft in zijn referaat aan dat sinds het tweede Vaticaans Concilie actieve participatie van de kerkganger wordt nagestreefd. Dit brengt prof. Hoondert tot de conclusie dat jongerenkoren in belangrijke mate bijdragen aan de liturgie en die ook uitdragen in de geest van het Tweede Vaticaans Concilie.

Rede van Mgr. Hurkmans

Na de presentatie van Prof. Hoondert schetst Mgr. Hurkmans de geschiedenis van het beleid van de RK. Kerk ten aanzien van jongerenliturgie. In de jaren tachtig was een directorium in voorbereiding dat voorzag in een aparte liturgie voor jongeren in de West-Europese landen. Dit werd opgesteld in samenwerking met de nationale raden voor liturgie.

In 1986 is het document na dertien jaar van voorbereiding, en negentien jaar nadat in 1967 ervoor gepleit werd op de bisschoppensynode, verworpen door het Vaticaan, omdat het te ingrijpend werd bevonden. Hierna is er geen ontwikkeling op dit terrein meer geweest.

Fundamenteel ligt in de visie van de RK kerk verankerd het uitgangspunt van de Romeinse liturgie waarbij de eucharistieviering het hoogtepunt is van het geestelijk leven van de kerk. De eucharistieviering is een sacraal eerbetoon aan God en geen bijeenkomst met een catechetisch doel. Voor kinderen is er

een aparte liturgie maar de grens van volwassenheid ligt voor de kerk bij het Vormsel. Na het Vormsel worden jongeren als volwassen leden van de kerk beschouwd.

De vraag is dan ook: in hoeverre is er ruimte en noodzaak voor jongeren om eigen liederen te zingen? Welke aanpassingen zijn mogelijk en (on-)gewenst in de liturgie, waaraan vooral jongeren deelnemen?

'Rome' vindt dat de algemeen bestaande aanpassingsmogelijkheden voldoende zijn voor de deelname van jongeren aan de liturgie. Alleen voor kinderen zijn aanpassingen mogelijk.

Van de jongerenkoren verwacht de Kerk, dat zij liederen zingen, die het geloof van de Kerk uitdragen en niet alleen de tijdsgeest of bepaalde spirituele gevoelens. Jongerenkoren kunnen een uitermate belangrijke rol spelen, wanneer zij zich catechetisch en spiritueel verdiepen in wat de liturgie is en wil zijn.

Tot slot spreekt hij namens de Nederlandse bisschoppen zijn dankbaarheid uit voor wat de jongerenkoren doen en zoeken.

Reacties op de rede van Mgr. Hurkmans

Reacties betreffende de taal en teksten van de liederen

"De referaten van prof. Hoondert en Mgr. Hurkmans lijken een 'Tale of two cities' te zijn. Ze laten door hun zeer verschillende taal en invulling goed de spanning zien tussen de cultuur waarin jongeren leven en de kerkcultuur."

"Het ontwikkelen van een directorium voor jongerenkoren is mislukt, maar de Nationale Raden voor de Liturgie hadden blijkbaar opdracht om hierover na te denken. Wat heeft de NRL in Nederland onderzocht of bedacht m.b.t. criteria voor wat jongerenkoren zijn en welk repertoire zij kunnen gebruiken?"

"Wat maakt een lied goed/ geschikt voor een viering en wat is het uitgangspunt daarin? Is dit theologie, of kan de leefwereld van gelovigen vandaag en het feit dat deze samen hun geloof en leven willen vieren ook uitgangspunt zijn? Hoe komt dit bij elkaar? Zijn criteria te ontwikkelen om beide kanten te laten zien?"

"De instructie vanuit Rome is meer die van een scheidsrechter dan van een trainer, terwijl wij juist inspiratie nodig hebben. Er zijn zo veel verschillende mensen en manieren om het geloof te beleven, bijvoorbeeld door zingen en dansen. De betekenis voor één persoon van de bijbel en het mysterie kan in veel verschillende woorden worden uitgedrukt, soms zelfs in hele ontkennende maar toch goed religieuze woorden; soms een vraag, soms een schreeuw naar God: 'Wees bij mij.' Ik hoop dat naar Rome de boodschap uitgaat dat men niet daar alleen hoeft uit te maken hoe wij moeten zingen en bidden, maar dat wij daartoe een eigen stem hebben. Wij hebben weinig regels nodig, maar kunnen goed de Romeinse liturgie volgen in heel onze eigenheid."

"De beeldspraak in de tekst 'De Heer is mijn Herder' heeft geen betekenis voor wie in de stad is opgegroeid en nog nooit een herder heeft gezien. Die zal ook niet hiermee het beeld herkennen of ervaren dat Jezus de Heer en Heiland is,

ook al is Hij dat wel. Zo'n jongere zal zich met een ander omschrijvend woord voor wat Jezus voor hen is. Dat mag je niet kenschetsen als 'op jezelf gericht zijn'. Als jongeren hun geloof niet kunnen benoemen in de officiële taal en beelden van de kerk betekent dat niet dat ze de theologie van de kerk afschrijven en niet geloven. Het geeft juist aan dat we kansen moeten benutten en samen met hen zoeken naar een nieuwe taal van vandaag."

Er wordt gepleit om gebruik te maken van deze kansen en de lijst met goedgekeurde liederen in overleg samen te stellen. Het heeft immers geen zin om zo'n lijst samen te stellen zonder voeding vanuit de praktijk. De voorzitter van de NSGV, Richard Bot, biedt aan om samen met Code-X Music met de NRL in gesprek te gaan hierover. (Mgr. Hurkmans: bedankt voor het aanbod.)

Antwoorden van Mgr. Hurkmans

Mgr. Hurkmans geeft aan dat de Bisschoppenconferentie wat betreft repertoire voor jongeren een liedbundel hebben uitgebracht voor de Wereld Jongerendagen (red: 'Breng mij over grenzen'). Hij bedankt voor het aanbod om samen te werken bij de samenstelling van een lijst met goedgekeurde gezangen maar doet geen toezegging hierin. Voor wat betreft de bijdrage van de Nederlandse NRL aan de ontwikkeling van een directorium voor jongerenkoren geeft hij aan te veronderstellen dat er een bijdrage is geleverd maar niet op de hoogte te zijn van nadere details hierover.

Reacties betreffende de participatie van jongerenkoren

"Jongeren die in de liturgie zingen, zijn niet alleen daarin zichtbaar maar komen ook wekelijks samen voor de repetitie, dus om wekelijks iets met geloof te doen in en namens de kerk. Ter vergelijking komt een gemiddelde ouder van jonge kinderen maximaal eens per maand naar een gezinsviering. Daarnaast nemen deze jongeren ook vaak deel aan andere activiteiten. Omdat zij hierdoor vier keer tot misschien wel zestien keer vaker participeren dan veel kerkgangers vormen zij een belangrijke doelgroep van kerk en beleid."

"Uit het onderzoek van Code-X Music onder kerkgangers blijkt dat dezen het fenomeen jongerenkoren waarderen en ook hun geloof meer inhoud kunnen geven door het jongerenkoor. Ten eerste: verbaast dit u? En ten tweede, wat zou dit moeten betekenen voor de positie van jongerenkoren binnen de kerk?"

Antwoorden van Mgr. Hurkmans

"Natuurlijk zijn wij als kerk blij met jongerenkoren. Maar wat niet goed begrepen wordt is dat de liturgie van de eucharistie geen moment van Catechese is maar van vieren. Je ziet dat in deze tijd jonge mensen steeds meer op zichzelf gericht zijn in hun wensen en verlangens en dat de spiritualiteit vaak meer oppervlakkig is door de secularisatie. Diverse onderzoeken wijzen dit uit. Moet je de liturgie dan hieraan aanpassen? Het Vaticanum II biedt mogelijkheden voor eigen invulling die goed kunnen worden gebruikt wanneer jongeren door

catechese en verdieping van hart gereed zijn om ten volle deel te nemen aan de liturgie. Je ziet dat vieringen met een sacraal karakter tegenwoordig ook meer jonge mensen aantrekt.”

De onderwerpen “Best practises” en “Beleid Code-X Music” zijn hier achterwege gelaten. Ze zijn wel te vinden op www.kdov.nl.

Reactie Mgr. De Jong

Mgr. De Jong bedankt in zijn reactie de organisatie voor deze dag en is zeer onder de indruk. Hij benadrukt dat het gesprek tussen jongeren en kerk belangrijk is. Tegelijk vraagt hij om begrip voor het standpunt van de kerk dat de eucharistie het summum is van het kerkelijk leven voor de Rooms Katholieke kerk en Rome daarom het sacrale hiervan wil beschermen.

Ook vraagt hij begrip voor de reactie van pastores die soms moeite hebben met de inbreng van jongeren wanneer die indruist tegen hun kennis en inzichten. De jongeren hebben te weinig kennis. Uit eigen ervaring heeft hij bijvoorbeeld tekstgroepen meegemaakt die niet over Jezus wilden praten omdat dat niet zou aanspreken. Belangrijke elementen voor het geloof kunnen niet worden verbannen uit de eucharistieviering. Anderzijds realiseert de priester zich vaak niet dat wat hij verkondigt over de hoofden van de toehoorders heengaat en niet landt.

Mgr. De Jong stelt verder dat Code-X Music de lat wel hoog legt door de eucharistievieringen als uitgangspunt te nemen voor participatie van jongeren. Men verwacht vaak van de eucharistie iets dat de eucharistie per definitie niet kan bieden. De officiële stelling van de kerk is dat het een viering is die al een zekere mate van Christelijk geloof veronderstelt bij de bezoekers. Men moet niet verwachten dat de viering een catechetische functie heeft.

Hij oppert dat jongerenkoren zich misschien meer kunnen profileren in andere vieringen omdat daar meer ruimte ligt dan in de eucharistieviering. Daarnaast zijn er volgens hem nog wel mogelijkheden die te weinig benut worden zoals de dialoogvorm in lezingen en overwegingen.

In het beleid naar jongerenkoren geeft hij aan dat we drie aspecten in het oog moeten houden. De kerk is een mysterie en liturgie is een mysterie. De liederen die gezongen worden verwijzen naar dat mysterie van de onnoembare.

De kerk is een gemeenschap en het jongerenkoor is een gemeenschap waar jongeren zich thuis voelen. We moeten nadenken over wat we kunnen doen om die gemeenschap te stimuleren. Het is zeker niet de bedoeling om jongeren buiten te sluiten.

De kerk heeft een zending. We moeten samen naar buiten kijken naar wat er in de wereld te doen is. Als we samen naar buiten kijken, vinden we vast een weg om naar elkaar toe te komen. We zijn samen kerk. Samen naar buiten kijken kan ontzettend bemoedigend zijn. “Dialoog is het sleutelwoord.” Aldus

Mgr. De Jong.

Discussie naar aanleiding van de reactie van Mgr. De Jong

Veel aanwezigen merken op dat jongerenkoren niet uit de Eucharistie mogen worden verbannen. Het is een vorm van uit de weg gaan van pastorale verantwoording. Jongeren verdwijnen dan ook uit het hart van de kerk terwijl ze juist daarin moeten opgroeien. De leden van de jongerenkoren zijn toch ook gedoopt en gevormd en volwassen gelovigen?

Ook geven aanwezigen aan dat hun jongerenkoor geen probleem heeft met de eucharistie en dat daar de discussie ook niet over gaat. Wanneer de voorbespreking met voorganger goed verloopt en deze gesprekken bijvoorbeeld ook weerklinken in onderdelen zoals de preek of het voorwoord van de viering dan is er een gezonde interactie. Dus waarom zouden jongeren op die manier geen rol kunnen hebben in de voorbereiding van een viering?

Andere sprekers geven aan dat de viering van het Woord in feite een vorm van catechese is en je niet alle inbreng van jongeren kunt afserven op grond van het argument dat liturgie geen catechese is.

Ook wordt naar voren gebracht dat jongeren juist heel veel initiatieven nemen maar daar weinig aandacht voor is, gezien ondermeer het verwerpen van een directorium voor jongerenkoren door het Vaticaan.

Reacties betreft repertoire ontwikkeling en visie hierop middels een academie Vanuit de aanwezigen blijkt waardering voor het innovatieve karakter van Code-X Music, met name het repertoire. Hier wordt veel gebruik van gemaakt. Het is belangrijk en dient vanuit een eigen kerkelijke traditie verder te worden ontwikkeld. Code-X Music zou in de nadere uitwerking van de beleidvisie onder meer kunnen samenwerken met de stuurgroep Kind Koor en Kerk (red. BH: van de NSGV).

De aanwezigen spreken de hoop uit dat de rol van CXM door de kerkleiding wordt gezien als een invloedrijke stem door jongeren om te laten zien wat er bij hen speelt. Een jongere vertelt: "Ik zag in Responz en Code Music de enige manier om duidelijk te maken wat voor mij belangrijk is. Ik ben niet 'De jongeren' versus 'De Kerk'. Ik ben onderdeel ván de kerk."

Mgr. De Jong reageert hierop: "Dit is uit mijn hart gegrepen. Als vertegenwoordigers van de bisdommen zijn wij degenen die hier recht achter staan. Wij zullen alles doen om deze initiatieven te ondersteunen."

Richard Bot, voorzitter van de NSGV reageert hierop:

"Monseigneur, het zou fijn zijn als uw woorden echt tot daden leiden. Er moet op kerkprovinciaal niveau worden vergaderd over kerkmuziek. Wij kunnen hier als NSGV nog steeds niet in doordringen. Vanuit de NRL zou iemand contact zou moeten onderhouden met de organisatie voor de kerkmuziek, maar wij krijgen al jarenlang niet eens reactie op onze brieven."

Mgr. De Jong belooft hiernaar te zullen informeren.

Tenslotte wordt door aanwezigen aanbevolen om contacten tussen Code-X

Music en de conservatoria te leggen in Nederland als het gaat om opleidingen Kerkmuziek. Een laatste suggestie is om meer muziek uit koren zelf uit te geven.

Betreffende verbetering en aanvulling van pastorale opleidingen.

Mgr. De Jong denkt dat seminaries blij zullen zijn met dit aanbod en stelt voor dat Code-X Music een brief stuurt met aanbevelingen en het aanbod naar de rectoren van seminaries.

Conclusies

Alle beleidsvoorstellen worden door een grote meerderheid ongewijzigd aangenomen. Code-X Music zal vervolg geven aan het symposium door het uitwerken van de beleidsvisie in concrete stappen. Mgr. Hurkmans heeft al eerder op de dag toegezegd mee te werken aan een vervolgspraak hierover. Mgr. Hurkmans betuigt eveneens nogmaals zijn steun aan de initiatieven.

Culemborg, 27 januari 2009, Karin van Jaarsveld, Dennis de Kok, Frank van Gaal, Anne Heynen, Tjeerd Sietsma, Erik Mollink, Wim Loos, Harrie Muskens, Albert Arens en Willem de Boer.

(BH; Code-Music; <http://www.code-music.nl>; januari 2009)

Agenda

Voor onze uitgebreide agenda verwijzen we naar onze website: www.kdov.nl. Graag zien we uw agendaberichten, concertaankondigingen, jubilea etc. tegemoet: webmaster@kdov.nl.

Berichten

Drie kinderkoorfestivals

In maart 2009 zullen er in het bisdom Haarlem-Amsterdam drie kinderkoorfestivals gehouden worden. Er zal samen gezongen worden, maar de koren krijgen ook de gelegenheid om zich apart te laten horen. In november 2007 waren deze festivals een groot succes: in totaal meer dan 20 koren (samen 400 kinderen) hebben toen meegedaan.

De festivals worden dit jaar gehouden op:

Zondag 8 maart, Sint Jozefkerk, Veldbloemenweg 4, Zaandam.

Zondag 15 maart, De Waaier, Kerkelandenlaan 5, Hilversum

Zondag 22 maart, Willibrorduskerk, Westergeweg 267, Heiloo.

Alle festivals duren van 14.00-16.30 uur. Meer info bij NSGV-Haarlem; 023-5112670.

(RH; Doorgeven, 2008, nr.5; www.doorgeven.com)

Nieuwe samenstelling bestuur NSGV Haarlem-Amsterdam

In oktober jl. heeft Jan Duin, priester van het bisdom Haarlem, afscheid genomen van het diocesane afdelingsbestuur van de NSGV in het bisdom Haarlem. In de vergadering van november 2008 hebben Hinke Hillege-Visser (koördirigent te Driehuis) en Henk Olijerhoek (koördirigent te Bloemendaal) hun officiële entree gemaakt in het bestuur. De samenstelling van het bestuur is nu als volgt:

Voorzitter: Tom van Brederode

Secretaris: Ben Odijk

Penningmeester: Wim Boerstool

Overige bestuursleden: Hinke Hillige-Visser, Br. Simon Laôut o.s.b., Armand Meert, René de Moel, Henk Olijerhoek, Nico Waasdorp.

Omdat de naam van het bisdom op 9 januari jl. is gewijzigd heeft de diocesane afdeling nu NSGV Haarlem-Amsterdam. Deze naamswijziging zal binnenkort ook worden doorgevoerd in het logo. (RH; Doorgeven, 2008, nr.5)

Nieuwe samenstelling bestuur NSGV Rotterdam

Na het afscheid van Pieter de Nijs als voorzitter en Aad Murk als penningmeester, is per 1 januari 2009 het bestuur als volgt samengesteld.

Voorzitter ad interim: Louise Hillen,

Secretaris/penningmeester: Harrie Hermans.

Overige bestuursleden zijn: adviseur: Richard Bot, aandachtsgebied organisten: Jeroen de Ridder, werkgroep KindKoorKerk: Anne-Mieke van der Burg-in't Veen, website/organisten: Ed van Aken, documentatiecentrum: Christine Hermans-Berghs, vacature aandachtgebied jongeren- en middenkoren, hoofdredacteur De Stemvork: Jeroen Pijpers, eindredacteur De Stemvork: Christine Hermans-Berghs. (BH; NSGV Rotterdam; januari 2009)

Ali B en de gevangenis

Van 17 januari t/m 4 februari heeft Ali Bouali, beter bekend als rapper Ali B, opgetreden met Holland Symfonia in een familieconcert. Een citaat uit een voorbeschouwing: "Een zaal die hem deze week tijdens de repetities deed denken aan een kruising tussen een moskee en een gevangenis. 'Waarom? Tja, die versieringen op dat grote orgel zin net minaretten en al die glimmende stalen pijpen hebben iets van tralies. Dan krijg je vanzelf zo'n associatie'." Het pijporgel werd overigens niet gebruikt bij het concert. (RH; Noordhollands Dagblad, 16-1-'09)

Advent-oratorium 'Eerste Licht'

Kerst, Pasen en Pinksteren hebben diverse liederen en oratoria opgeleverd. De adventsperiode lijkt hierin wat onderbedeeld. Daarom heeft Teresa Takken

het adventsoratorium 'Eerste Licht' uitgebracht. De teksten, van Marja Ligterink, zijn niet traditioneel kerkelijk, maar volgen de metafoor van de schepping. Het oratorium werd uitgevoerd door het gelijknamige projectkoor en een gelegenheidsorkest op 30 november, 6 en 14 december. Voor meer info: www.eerstelicht.nl (RH; EO-Visie, nr.45, nov.2008)

Jan van de Laar stadsorganist Helmond

In navolging van andere steden in Nederland heeft de gemeente Helmond Jan van de Laar, de vaste bespeler van het befaamde Robustelly-orgel, per 1 januari 2009 benoemd tot stadsorganist. Hij moet het orgel provinciaal en landelijk grotere bekendheid geven. Ook wil men een positieve bijdrage leveren aan het stimuleren van een brede orgelcultuur. Hiervoor is ook een nauwe samenwerking met de R.K. parochie H. Lambertus en de Stichting Lambertus-kerkconcerten aangegaan. Deze stichting wil samen met de parochie het instrument onderhouden, onder advies van Jan van de Laan. Naast de bespelingen in een grote serie Marktconcerten wil men ook gaan samenwerken met onderwijsinstellingen! (RH; NotaBene, jan.'09; De Orgelvriend, jan.'09)

Gerard Keilholtz organist in Raalte

Gerard Keilholtz (1957) is benoemd tot titularis-organist van het Adema-orgel in de parochiekerk van de H. Kruisverheffing in Raalte. Hij blijft daarnaast organist-dirigent in de basiliek van Onze Lieve Vrouwe ten Hemelopneming in Zwolle. Hij gaat samen met vaste organist Jan Wanders een concertserie organiseren op het Adema-orgel (1926) en wordt verantwoordelijk voor het klein onderhoud. (RH; De Orgelvriend, jan.'09)

Cees van Oostenbrugge overleden

Op 10 december 2008 is Cees van Oostenbrugge, algemeen directeur van Flentrop Orgelbouw BV, overleden. Hij kwam in 1969 bij D.A. Flentrop in dienst. Na alle afdelingen van de Zaanse orgelbouwer te hebben doorlopen werd hij in 1989 adjunct-directeur en volgde in 1998 Hans Steketee op als directeur. In 2003 werd hij bestuurslid van de Vereniging van Orgelbouwers en werd penningmeester. Hij is op 15 december op 61-jarige leeftijd begraven te Zaandam. (RH; De Orgelvriend, febr.'09; NotaBene, febr.'09)

Ewald Kooiman overleden.

Tijdens een verblijf in Egypte is op 25 januari 2009 de Nederlandse organist Ewald Kooiman plotseling aan de gevolgen van een hartstilstand overleden. Ewald Kooiman, organist, musicoloog en vooral Bachkenner, was de vaste bespeler van het Couperin - orgel in de aula van de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij was voorts bekend door zijn concerten, opnamen, zijn betrokkenheid bij het Internationaal Improvisatieconcours te Haarlem, als

voorzitter van de jury, en door de Bachcursussen die hij aan de Zomeracademie voor organisten heeft gegeven. Kooiman is 70 jaar geworden. (GC; januari 2009)

Vijfde Nationaal Improvisatieconcours

Op donderdag 14 mei en zaterdag 16 mei 2009 vindt in het Orgelpark in Amsterdam de vijfde editie plaats van het Nationaal Improvisatieconcours. Het concours is een initiatief van de in 1999 opgerichte Stichting Nationaal Orgel improvisatieconcours (SNOC), en zet de traditie voort van de beroemde concoursen in Bolsward. Voor meer info: www.orgelpark.nl. (RH; NotaBene, febr.'09)

'Luchtpiano'

De K.L. Poll-stichting voor Onderwijs, Kunst en Wetenschap (OKW) organiseerde in 2008 in samenwerking met het Nieuw Ensemble en de Technische Universiteit Delft "Eurekafoon!" voor leerlingen van alle leeftijden. De opdracht was een nieuw instrument te ontwerpen. Een jury selecteerde zes ontwerpen, die door de scholieren onder begeleiding van TU-studenten tot een heus muziekinstrument werden gebouwd. In september werden de composities (voor deze nieuwe instrumenten gecomponeerd) uitgevoerd door het Nieuw Ensemble in de Gaudeamus Muziekweek 2008. De winnaars van de prijsvraag waren leerlingen van het Calandlyceum in Amsterdam: Ali Oued-Hadj (3 gymnasium) en Naphur van Apeldoorn (4 gymnasium). Zij ontwierpen de 'Luchtpiano', een kruising tussen een orgel en een panfluit. Het instrument ziet er indrukwekkend uit met grote houten toetsen, daarboven kleine slangetjes en twintig opstaande ijzeren buizen die van groot naar klein lopen. Het principe van de werking van het instrument is het geluid dat je krijgt als je over een lege fles blaast, oftewel het panfluiteffect. (RH; Bulletin Cultuur & School, nr.55, jan.'09; Kunstzone, febr./maart 2009)

Dr.J.P.Mirck overleden

Op 3 oktober van het vorig jaar - ik vernam het op 3 februari j.l. - is in Zutphen dr.J.P.Mirck overleden. Jan Mirck was van 1963 tot 1969 directeur van het toenmalige Nederlands Instituut voor Katholieke Kerkmuziek aan de Plomporetorengracht in Utrecht. Hij leidde het Instituut in de voor de kerkmuziek uitdagende jaren van het Tweede Vaticaans Concilie. Jan Mirck mocht 87 jaar worden. (Anton Vernooij; januari 2009)

Willibrordkerk Utrecht

De Sint Willibrordkerk in het centrum van Utrecht heeft haar banden met het aartsbisdom Utrecht hersteld. Het bestuur van het St. Willibrord Apostolaat heeft zich voor de aansluiting uitgesproken, waarover met het aartsbisdom overeenstemming was bereikt, zo meldt het aartsdiocees. Sinds 1967 maakte

de Willibrordkerk geen deel meer uit van het aartsbisdom. Aartsbisschop Wim Eijk heeft de kerk aangewezen als zogeheten rectoraatskerk. In overleg met het apostolaat is pastoor Schnell van de Utrechtse Salvatorparochie als rector benoemd. Hij zal aanstaande zondag voor het eerst de H. Mis opdragen in de Willibrordkerk.

De Willibrordkerk werd in 1967 aan de eredienst onttrokken, waarna het aartsbisdom Utrecht de kerk wilde slopen. Pater Kotte A.A. en een aantal parochianen kochten vervolgens het kerkgebouw. Pater Kotte bleef daarna in deze kerk de Eucharistie vieren, hetgeen hem in conflict bracht met het aartsbisdom.

In 1976 werd de kerk aangewezen als rijksmonument. Het gebouw werd tussen 1990 en 2005 bijna geheel gerestaureerd met behulp van legaten en schenkingen die pater Kotte had ontvangen en met behulp van fondsen van de Europese Unie, Nederland en de gemeente Utrecht. Na het overlijden van pater Kotte in 2006 nam de voormalige pater sacramentijn Klos zijn rol als voorganger over. Klos is nu niet langer aan de Willibrordkerk verbonden.

Op initiatief van mgr. Eijk zal het gebruik van de Willibrord plaatsvinden onder auspiciën van de Nederlandse Vereniging voor Latijnse Liturgie. De vereniging krijgt daarmee een vaste locatie in Nederland.

Eijk heeft op 25 januari 2009 zelf op feestelijke wijze de Mis in de Willibrordkerk gecelebreerd, ter ondersteuning van het herstel van de banden. Tevens zal de kerk opnieuw worden ingewijd. De Latijnse liturgie in de Willibrordkerk zal in beginsel de Nieuwe Orde volgen van Vaticanum II. Maar ook kan in de kerk liturgie worden gevierd volgens de buitengewone (Tridentijnse) vorm van de Romeinse ritus.

De Vereniging voor Latijnse Liturgie heeft met de Willibrordkerk nu een eigen vaste kerkelijke plek in Nederland. De Vereniging werd in 1967 opgericht en telt zo'n 1.500 leden, verdeeld over afdelingen. Doel van deze vereniging is "het levend houden van het Latijn en van de Latijnse kerkmuziek, met name het Gregoriaans, in de liturgie van de Rooms-Katholieke Kerk". De Vereniging voor Latijnse Liturgie richt zich primair op de viering van de liturgie volgens de Nieuwe Orde van het Tweede Vaticaanse Concilie. "Niet alleen uit historisch besef van 18 eeuwen Kerklitijn, maar ook omdat het Latijn een bindend element vormt tussen de volkeren en geloofsgemeenschappen van de Wereldkerk," aldus de Vereniging.

De Willibrordkerk als gebouw blijft eigendom van de Sint Willibrordus Stichting. De kerk, gelegen aan de Minrebroederstraat in Utrecht, werd tussen 1875 en 1877 gebouwd in neogotische stijl, naar een ontwerp van Alfred Tepe. Het kerkgebouw is één van de best bewaard gebleven voorbeelden van de Utrechtse School, de Utrechtse stroming binnen de neogotiek waarin het St. Bernulphusgilde een grote rol speelde. Werk van

leden van dit gilde is veelvuldig in de Willibrordkerk te vinden. (BH; Katholiek Nieuwsblad)

Film Pater Kotte

'Gods eigen parochie' is de werktitel van een documentaire die momenteel wordt opgenomen door de Utrechtse productiemaatschappij Memphis Film & Television. Het programma van 50 minuten volgt de ontwikkelingen rondom de Willibrorduskerk te Utrecht gedurende de afgelopen veertig jaar. De rol daarin van pater Kotte krijgt aandacht in de periode dat de kerk los stond van het aartsbisdom. De film eindigt met de heropname van de kerk als centrum voor Latijnse liturgie.

De productiemaatschappij zegt niet de intentie te hebben de inmiddels overleden pater Kotte op te hemelen, noch al te diep in te willen gaan op de redenen die hem omstreden maakten. De documentaire moet in première gaan tijdens het Utrechtse Filmfestival eind september. Daarna volgt uitzending via de regionale zender RTV Utrecht, die in de productie participeert. (BH; Katholiek Nieuwsblad; februari 2009).

Kurt Thomas Cursus 2009 in Middelburg

De befaamde Kurt Thomas Cursus voor koördirigenten heeft een nieuwe partner gevonden in de Summer School van de Roosevelt Academy in Middelburg. Kunstfactor organiseerde deze cursus tot 2008. In samenwerking met de Provincie Zeeland, met Scoop (Zeeuws Instituut voor sociale en culturele ontwikkeling) en met de stichting Bevordering Koorcultuur Zuidwest Nederland zal de Roosevelt Academy de organisatie van de Kurt Thomas cursus overnemen van Kunstfactor.

Het organiseren en financieren van deze cursus valt vanaf 1 januari 2009 niet langer binnen de taakstelling van Kunstfactor als sectorinstituut. Daarom is er gezocht naar partners om de uitvoering van de Kurt Thomas Cursus over te nemen. De Kurt Thomas Cursus maakt zal plaatshebben van donderdag 9 t/m vrijdag 17 juli.

Voor nadere informatie zie www.roac.nl. (BH; KunstFactor; februari 2009).

Orgel voor Conservatorium Buenos Aires

Het is in Nederland ondenkbaar: orgel studeren maar nooit les krijgen op een pijporgel. Toch is dat het geval als je orgel studeert in Buenos Aires, in Argentinië. Het conservatorium heeft namelijk geen geld voor een pijporgel. 'Dat kan zo niet langer,' vond de Nederlands-Italiaanse organist Matteo Imbruno (organist van de Oude Kerk in Amsterdam). Hij vond een orgel, en zamelt nu geld in om het te kopen.

Het gaat om een orgel uit 1980, dat ooit gebouw werd voor het conservatorium in Zwolle. Inclusief het vervoer naar Argentinië kost het 25.000 euro. Kijk voor meer informatie over de inzamelingsactie op de pagina

www.orgelnieuws.nl Matteo Imbruno is organist van de Oude Kerk in Amsterdam. (BH; Radio4 Viertaktarchief; februari 2009)

Gesprek met professionele kerkmusici zuidelijk deel bisdom Den Bosch: grote zorgen

Het bestuur van de DSGV Den Bosch probeert zoveel mogelijk informatie te krijgen over de stand van zaken rond de kerkmuzikale praktijk in de parochies en nodigde daartoe enige professionele kerkmusici uit op zaterdag 31 januari j.l. Naast consulent en vertegenwoordigers van het bestuur waren zeven kerkmusici aanwezig.

Vertrekpunt van het gesprek was ons beleidsplan Beleid op maat. De kerkmusici waren unaniem in de opvatting dat op alle niveaus kerkmusici worden onderwaardeerd. In veel gevallen constateert men een gebrek aan respect in de omgang van pastores en musici. De musici betreuren het dat de kerkprovincie weigert om goede financiële regelingen te treffen. De beroepsopleidingen overwegen nu om het curriculum voor kerkmuziek te schrappen, omdat afgestudeerde kerkmusici geen inkomstenbron meer gegarandeerd kan worden. Het bestuur neemt deze zorgen serieus. Toegezegd is, om contacten te leggen met verschillende invloedrijke pastores uit het veld en de opleiding van het Sint-Janscentrum; daarnaast met de KDOV.

In aansluiting op bovenstaande melden wij u, dat wij de afgelopen tijd zorgelijke berichten hebben gekregen over onverkwikkelijke situaties in enkele parochies in ons bisdom. Zo kan het gebeuren dat kerkmusici die hun sporen hebben verdiend gedwongen worden af te haken en kerkkoren stoppen met hun medewerking na meer dan 100 jaar trouwe dienst. Het zogenaamde alternatief van een CD acht men goedkoper en beter... Het bestuur gaat het welzijn van alle leden van onze afdeling ter harte. Wij willen graag geïnformeerd blijven over de gang van zaken in de praktijk. Ook het verhaal van pastores en kerkbesturen in deze horen wij natuurlijk graag. Onze consulent kan desgewenst ook bemiddelend optreden en het bestuur (dat tevens is benoemd als Diocesane Commissie voor Kerkmuziek) of consulent kan wellicht ook anderszins u van dienst zijn. U kunt uw verhalen (vertrouwelijk) aan de consulent melden (zie briefhoofd) of aan de voorzitter j.de.wit@kpnplanet.nl.

(BH; DSGV Den Bosch, Nieuwsbrief, jaargang 3, nummer 2 - februari 2009)

Gesprek DSGV Den Bosch met de bisschop: constructief

Op 28 januari j.l. heeft de consulent en een afvaardiging van het DSGV bestuur Den Bosch een constructief gesprek gevoerd met bisschop Hurkmans. Daarbij kwamen aan de orde de bevordering van de communicatie van de vereniging t.w. met de overige diensten van het bisdom én met de parochies in het bisdom. In dit kader heeft de bisschop toegezegd

dat bij de reorganisatie als gevolg van het instellen van 12 nieuwe dekenale regio's van meet af aan aandacht geschonken zal worden aan beleid en praktijk van de liturgische muziek. De bisschop erkende het belang van de kwaliteit van de liturgische muziek in de parochies, zoals wij die als vereniging trachten te bevorderen.

(BH; DSGV Den Bosch, Nieuwsbrief, jaargang 3, nummer 2 - februari 2009)

Landelijke studie- en repertoire dag rond twee nieuwe ordinaria

Op zaterdag 20 juni 2009 organiseert de NSGV Den Bosch om 9.30 u in de N.H. Grote Kerk, Kerkstraat 20 te 's-Hertogenbosch een landelijke studiedag.

Op deze studie- en repertoire dag van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging heeft u de unieke kans om al zingend kennis te maken met twee nieuwe 'missen': de Sint-Jansmis van Maurice Pirenne en een nieuwe 'mis' voor kinderkoor, jongerenkoor, gemengd koor, gemeenschap, orgel en piano op teksten van Jan Duin en muziek van Jan Raas.

De Schola Cantorum Die Sangeren Onser Liever Vrouwen van de Kathedrale Basiliek Sint-Jan te 's-Hertogenbosch verzorgt de koorgedeelten van deze werken, met de deelnemers wordt de partij voor allen ingestudeerd. Een aantal inleiders zal de werken nader toelichten en ingaan op nieuwe ontwikkelingen. 's Middags wordt een concert gegeven door de Schola Cantorum en organist Veronique van den Engh.

Aanmelding: vóór 8 juni 2009 bij het landelijke secretariaat van de NSGV, Kromme Nieuwegracht 66, 3512 HL Utrecht, info@nsgv.nl en door gelijktijdige overmaking van € 30 (incl. koffie, thee, aperitief, lunch en bladmuziek) op Postbankrekening 437005 t.n.v. Ned. Sint-Gregoriusvereniging. o.v.v. 'Studie/repertoire dag 2009'. (BH; NSGV; januari 2009)

Website: Nieuwe Kerkmuziek

Een nieuwe stichting, Nieuwe Kerkmuziek, wil over kerkelijke en muzikale grenzen heen, het klimaat voor kerkmuziek verbeteren in Nederland en België.

Nieuwe CD's, activiteiten en evenementen, en: een nieuwe website. Doel daarvan is om liefhebbers, gebruikers en beoefenaars van kerkmuziek de weg te wijzen in de gevarieerde wereld van de kerkmuziek. De bezoeker vindt er nu onder andere linkjes naar uitgevers van kerkmuziek en bladmuziek op het internet. Het register 'componisten' biedt nog geen informatie, de site is in ontwikkeling: www.kerkmuziek.nu.

(BH; E-zine Woord & Dienst; Boekencentrum; februari 2009)

Kerkdienst.nl bundelt kerkdiensten van radio en tv

De omroep Zendtijd voor Kerken presenteert zondag de website kerkdienst.nl. Bezoekers van deze nieuwe webpagina kunnen kerkdiensten

van radio en tv terugkijken of -luisteren, maakte de omroep donderdag bekend. De site bevat een omvangrijk archief met de liturgische teksten van ruim zevenhonderd kerkdiensten. Daarnaast zijn inmiddels ruim honderd kerkdiensten te bekijken of te beluisteren. www.Kerkdienst.nl komt in de plaats van www.zvk.nl, de huidige homepage van Zendtijd voor Kerken. De omroep rekent op hogere bezoekcijfers.

Zendtijd voor Kerken verzorgt de uitzending van kerkdiensten en samenkomsten op zondagmorgen via Nederland 2 (11.00 uur), op zondagmiddag via Radio 5 (17.02 uur) en op zondagavond via het digitale themakanaal Spirit24 (19.00 uur).

(BH; ANP/Kerknieuws.nl; februari 2009)

Bisdom Haarlem-Amsterdam viert jubileum met kerkkoren

In het kader van het 450-jarig bestaan van het Bisdom Haarlem-Amsterdam zal op 3 oktober een grote zangbijeenkomst voor kerkkoren gehouden worden in de Sint-Bavokathedraal te Haarlem. Tijdens deze korendag zal onder andere de Nicolaasmis van Jan Valkestijn geoefend worden. De mis is ter gelegenheid van dit jubileum gecomponeerd in opdracht van de Bisschop van Haarlem-Amsterdam, mgr. J.M. Punt, en kan uitgevoerd worden in diverse koorbezettingen (een-, twee- en driestemmig) met orgelbegeleiding. Het kerkvolk heeft zijn eigen stem en kan daarbij ondersteund worden door koperblazers.

De naam Nicolaasmis refereert aan de patroonheilige van de stad Amsterdam, sinds de recente naamswijziging de tweede bisschopsstad van het bisdom. De andere patronen van het bisdom, Bavo en Willibrord, waren al eerder vernoemd in missen van Jan Valkestijn en Bernard Bartelink. De Nicolaasmis zal in maart verschijnen bij muziekuitgeverij Annie Bank te Amstelveen.

De korendag zal om 10.30 uur beginnen en wordt om 15.00 uur besloten met een pontificale eucharistieviering waarin mgr. Punt de hoofdcelebrant zal zijn. De Nicolaasmis zal tijdens deze viering voor het eerst worden uitgevoerd. In maart zullen alle kerkkoren van het bisdom nadere informatie ontvangen waarna ze zich kunnen aanmelden.

(BH; Persdienst Bisdom Haarlem/Wim Peeters; februari 2009)

Troostlied voor sluitende kerken

Om Friese kerkgangers te troosten met het verlies van hun kerk is voor hen het 'Lied van Troost' geschreven. Dat zei de componist Marcus Veenstra. Volgens Veenstra gaan binnen twee jaar in Leeuwarden vijf van de twaalf protestantse kerken dicht. "Daarom heb ik samen met de dichters Willem Abma en Atze Bosch een lied geschreven. Het vertolkt het verdriet over het verlies van de kerken, waar mensen zijn geboren, getrouwd, begraven. Dat hakt erin."

Het lied is niet alleen bedoeld voor de kerkgangers in Leeuwarden, maar ook voor leden van andere kerkelijke gemeenschappen in Nederland die hun kerkgebouw gesloten zien worden. Naar verwachting zal de komende tien jaar 25 tot 35 procent van de 2300 protestantse kerken in Nederland dichtgaan. Van het lied is zowel een Friese als een Nederlandstalige versie. (BH; Katholiek Nederland; februari 2009)

Geloofsfeest Bisdom den Bosch met St. Jansmis en mega-koor wordt inderdaad groot

Op zaterdag 16 mei wordt het 450-jarig bestaan van het bisdom 's-Hertogenbosch extra luister bijgezet met uitvoering tijdens een Eucharistieviering om 14.00 uur in de St.Janskathedraal of op de Parade, waarbij de St. Jansmis zal worden gezongen door diverse koren. Deze mis is speciaal voor het jubileum gecomponeerd door wijlen Maurice Pirenne, oud-rector-cantus van de kathedraal. Ruim 1800 zangers en zangeressen hebben zich tot nu toe ingeschreven voor het mega-koor dat tijdens de slotviering van het diocesane Geloofsfeest op zaterdag 16 mei de Sint-Jansmis gaan zingen. Voorafgaand aan de viering is er een oefensessie met het gelegenheidsmegakoor.

Een kleine negentig koren uit het bisdom Den Bosch meldden zich reeds aan. De partituren voor de jubileummis werden door het bisdom via de Gregoriusvereniging verstrekt. Rector-cantus van de kathedraal, Jeroen Felix, die het mega-koor zal dirigeren, toonde zich tevreden met de bisdombrede animo om tijdens het geloofsfeest te komen zingen. Maar desgevraagd benadrukte hij dat koren - en individuele zangers en zangeressen! - van harte zijn uitgenodigd om zich alsnog aan te sluiten. Dat er zich tot nog toe 'slechts' 300 bassen hebben gemeld is volgens Felix geen probleem. "Die zijn altijd een beetje in de minderheid". En zeg nu zelf: 300 bassen! (BH; Bisdom Den Bosch; februari 2009)

Brabantse orgelkrant

De Brabantse orgelfederatie geeft begin april 2009 voor de tweede keer de Brabantse Orgelkrant uit. Naast bijdragen van orgelkringen en redactionele bijdragen waaronder interviews, zal weer de uitgebreide orgelagenda worden opgenomen met alle orgelconcerten van 2009 in Noord-Brabant. Voor meer informatie inzake de Brabantse orgelfederatie: www.brabantorgel.nl. (BH; DSGV Den Bosch; januari 2009)

Nederlandse kindergetijden wereldwijd te horen geweest

Een deel van het Nederlandse Getijdenboekje voor kinderen is in november 2008 te horen geweest op radiostations in meer dan veertig landen, verspreid over verschillende continenten. Dat heeft de Nationale Raad voor Liturgie laten weten. Bisschop Antoon Hurkmans van Den Bosch ging voor in het

getijdengebed. De uitzending vond plaats op de Nederlandse katholieke radiozender Radio Maria, dat deel is van een wereldwijd netwerk van katholieke radiostations. Het Getijdenboekje voor kinderen verscheen in 2007. De uitgave wil kinderen vertrouwd maken met de liturgie van de katholieke Kerk door kindvriendelijke gebeden en liedjes. (BH; KatholiekNederland; november 2008)

Uitvoering testament priester-musicus: Stichting Maurice Pirenne opgericht

s t i c h t i n g

A handwritten signature in dark ink that reads 'Maurice Pirenne'. The signature is written in a cursive, flowing style. Below the signature is a long, horizontal, slightly wavy line that underlines the name.

Op 14 maart van vorig jaar overleed priester-musicus Maurice Pirenne uit Rosmalen. Bij testament heeft Maurice Pirenne de 'stichting Maurice Pirenne' opgericht. De stichting heeft onder andere als doelstelling het leven en werk van Pirenne blijvend onder de aandacht te houden. Zij zal dit doen door uitvoeringen van zijn composities te stimuleren, zowel in concerten als in de liturgie.

De stichting organiseert daartoe zelf concerten, maar kan ook een financiële bijdrage leveren aan het uitvoeren van composities van Maurice Pirenne. Daarnaast laat de stichting zijn nog niet uitgegeven composities in druk verschijnen. De stichting zal tevens bijdragen aan de muziek in de Sint-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch door financiële ondersteuning, en beheert het archief van de priester-musicus, waaronder zijn composities en preken. (BH; Bisdome Den Bosch; november 2008)

Kerkelijke zangkoren gesubsidieerd

De gemeenteraad van Echt-Susteren heeft onlangs in de raadsvergadering met algemene stemmen besloten met ingang van 2009 kerkelijke zangkoren op gelijke voet te subsidiëren als profane zangkoren. Wellicht doet goed voorbeeld goed volgen in andere gemeenteraden?

Meer info over dit alles: secretariaat Nederlandse Sint Gregoriusvereniging in het bisdom Roermond via nsgv@bisdom-roermond.nl of (0475) 386725. (BH; Bisdome Roermond; januari 2009)

Iedere basisschool een eigen koor

De Almeloze stichting die jaarlijks het Festival voor Vocale Ensembles organiseert, wil alle driehonderd Twentse basisscholen helpen een schoolkoor op te richten. "Om het zingen in zijn algemeenheid te stimuleren, maar ook om de jeugd enthousiast te maken voor ons festival", zegt secretaris Leo Dubbers in de TC/Tubantia. De aftrap is zaterdag 17 januari gegeven in scholengemeenschap 't Noordik met een groot symposium wordt gehouden. Daarvoor waren alle basisscholen in Twente uitgenodigd. (BH; Omroep Almelo; januari 2009)

Landelijk secretariaat Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging is verhuisd

Vanaf 17 november 2008 is het landelijk secretariaat van de NSGV gehuisvest op Kromme Nieuwegracht 66, 3512 CA Utrecht (ingang via Jeruzalemstraat). De NSGV beschikt over twee ruimtes in het nieuwe onderkomen van Kunstfactor, het sectorinstituut voor de amateurkunst. Ook het Documentatiecentrum Nederlandstalige Kerkmuziek van de NSGV is mee verhuisd. Het documentatiecentrum is (bij voorkeur op afspraak) te bezoeken op woensdagen tussen 9.00 en 16.00 uur. Telefoonnummer en e-mailadres blijven: 030 – 233 10 10, info@nsgv.nl, www.nsgv.nl. (BH; NSGV; januari 2009)

Richard Bot nieuwe algemeen voorzitter Nederlandse Sint- Gregoriusvereniging

De Bisschoppenconferentie van het R.-K. Kerkgenootschap in Nederland heeft dr. R.E.O.A. Bot uit Utrecht benoemd tot algemeen voorzitter van het hoofdbestuur van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging (NSGV). Vanaf het prille begin in 1878 tot de zeventiger jaren van de vorige eeuw bestond het bestuur van de NSGV uitsluitend uit priesters/kerkmusici. Daarna werd de vereniging geleid door leken kerkmusici. Met de benoeming van Richard Bot staat na vele jaren weer een kerkmusicus met een theologische opleiding aan de leiding van het hoofdbestuur. (BH; NSGV; januari 2009).

Vaticaan brengt brevier uit op iTunes

Het Vaticaan brengt onder de naam iBreviary een applicatie uit van iTunes, ontworpen door de Italiaanse priester Paolo Padrini en een webdesigner. Met iBreviary kan het Goddelijk Officie worden afgeluisterd in het Italiaans, Engels, Spaans, Frans en Latijn en over enige tijd ook in het Portugees en Duits. Andere onderdelen van het programma zijn de gebeden voor de dagelijkse mis en een verzameling van hymnes, antifonen en devotionele gebeden. Deze maand werd de officiële versie gelanceerd, waardoor het mogelijk wordt de iBreviary te downloaden. Daarvoor moet 0,79 eurocent worden betaald. De opbrengst gaat naar goede doelen, aldus priester/designer Padrini. (BH; Katholiek Nederland; december 2009)

Orgelbouwnieuws

Amsterdam, R.K. HH.-Petrus en Paulus

In mei 2008 leverde Adema's Kerkorgelbouw een nieuw koororgel voor de kerk van de HH.-Petrus en Paulus, in de volksmond bekend als 'De Papegaai' aan de Kalverstraat. Het instrument is geplaatst in één van de nissen op de begane grond in het zuidertransept, is samen met het hoofdorgel achterin de kerk bespeelbaar vanaf een centrale speeltafel beneden in de kerk. Het hoofdorgel is van 1930 en gebouwd door B. Pels in Alkmaar als opus 76.

Dispositie:

Manuaal (C-g3): Montre 8, Salicional 8, Unda Maris 8, Bourdon B 8, Flûte Harmonique D 8, Flûte Octaviante 4, Piccolo Harmonique 2.

Pedaal (C-f1) : Soubasse 16, Violoncel 8

(RH ; NotaBene, jan.'09)

Soest, H. Willibrord-parochie

Wegens het sluiten van twee van haar vier kerkgebouwen verkoopt de H. Willibrord-parochie te Soest twee orgels. Beide instrumenten hebben sinds hun bouw dienst gedaan als koororgel. De fa. Elbertse uit Soest heeft de orgels regelmatig onderhouden en gestemd.

Het gaat om de volgende instrumenten:

C.A.G. de Graaf, Soest (1978)

Manuaal I: Holpijp 8, Roerluit 4, Quint 2 2/3, Prestant 2, Terts 1 3/5, Octaaf 1.

Manuaal II: Roerfluit 8, Prestant 4, Regaal 8

Pedaal: Subbas 8, Ranket 16.

Koppels: I+II, P+I, P+II.

Mechanisch toets- en registertractuur.

Elbertse Orgelmakers, Soest (1979)

Manuaal I: Gedekt 8, Prestant 4, Roerfluit 4, Octaaf 2, Mixtuur II.

Pedaal: Subbas 16

Koppel: P+I

Elektropneumatische toets- en registertractuur (losse speeltafel)

Voor meer informatie/bezichtiging/bespeling: Bauke Reitsma, organist, tel. 06-40153992, baukereitsma@casema.nl

(RH; De Orgelvriend, febr.'09)

Het orgel van de St.-Augustinuskerk te Amsterdam

Onder de zogeheten "Bulderbaan" ligt als baken voor vlieg- en telecommunicatieverkeer, als afspreekplaats voor sportend Amstelveen en

Amsterdam-Zuid, maar op de eerste plaats als symbool voor geloofsbeleving de Katholieke kerk St. Augustinus, gesitueerd op de hoek van de Kalfjeslaan en de Amstelveenseweg, op de rand van het Amsterdamse Bos, en precies op de geografische grens van Amsterdam met Amstelveen. Deze parochie bestaat al 300 jaar.

Zolang Schiphol bestaat is deze kerkgemeenschap zich nadrukkelijk en hoorbaar bewust van de aanwezigheid van het vliegveld: tijdens repetities en kerkdiensten geeft elk overvliegend toestel een onmogelijk te negeren accent in deze grote ruimte. Geen luidsprekersysteem is hiertegen opgewassen.

In de kerk zijn traditioneel meerdere koren werkzaam; thans zijn dit een kinderkoor, een jongerenkoor, een Nederlands koor, en het Latijns Parochiekoor; daarnaast is er een dameskoor voor uitvaarten en huwelijken. Deze koren worden ondersteund door 3 professionele krachten: dirigent, pianiste en organist. Omdat de kwaliteit van het musiceren hoog in het vaandel staat, is er gelukkig al jaren ook aandacht voor het orgel.

De kerk kan beschikken over een redelijk fors klinkend orgel. Dit instrument is gebouwd in 1935 door Bernard Pels & Zonen te Alkmaar. In 1975 heeft een omvangrijke restauratie plaats gevonden door Adema's Kerkorgelbouw onder leiding van Hubert Schreurs, waarbij de pneumatische transmissie is vervangen door een elektro-pneumatisch systeem. Tevens is de dispositie licht gewijzigd.

Tot aan 2005 hebben er geen noemenswaardige reparaties meer plaats gevonden. In de jaren daarna wordt het instrument voor een deel aangepakt: De speeltafel wordt gerepareerd en gangbaar gemaakt, met de aantekening dat vervanging t.z.t. onontkoombaar is. De hoofdbalg en het gordijn worden gerepareerd, de zwelkastbediening elektronisch aangestuurd. Het windkanaal naar de Prestant 16' van het pedaal wordt vernieuwd en vergroot; de gedekt bas 16' van het pedaal gerenoveerd en de winddruk op de pedaalregisters verhoogd.

Hierna volgen tal van activiteiten om geld te verwerven ten behoeve van de vervanging van de membramen. Daartoe werd een plan de campagne opgesteld: er werden artikelen gepubliceerd in de media en actie gevoerd om het orgel als instrument onder de aandacht van kinderen te brengen. Verder werden concerten georganiseerd in de kerk, waarbij deelname openstaat voor goede amateurs en professionals. De organist van de kerk, Vincent Kuin, heeft hiervoor zeer veel werk verricht en naast het organisatiewerk twee recitals geven, één orgelconcert en een pianorecital op de vleugel.

Aan het slotconcert onder de noemer "Swinging Augustinus" op 16 november

namen twaalf artiesten deel uit de wereld van de lichte muziek en de jazz. Elke artiest afzonderlijk of in duo of in een combo speelde(n) een half uur, zodat voor iedereen wel wat te genieten was door het afwisselende programma.

Het concert werd geopend door het ontsteken van de nieuwe gevelverlichting vanuit Amsterdams beroemdste café - recht t.o. de kerk: Bar Anno 1890 - . Dit werd verricht door deken Ambro Bakker, de nieuwe pastoor van de kerk. Deze verlichting brandt elke avond en wordt bediend vanuit het café aan de overkant. Tijdens het concert speelden dezelfde artiesten beurtelings in dit café. Tijdens de changementen kon het publiek een bezoek aan de bar brengen. Groot succes!

De acties voor de restauratie van het orgel hebben uiteindelijk € 20.000 opgeleverd, ruim voldoende om wederom een aantal broodnodige werkzaamheden te kunnen starten.

Direct na het concert, op dinsdag 22 november hebben medewerkers van Adema's Kerkorgelbouw alle membraanlatten gedemonteerd die bij het zwelwerk horen. Twee dagen later werden de latten schoon – zonder de oude en lekke membranen – teruggebracht en hebben 5 vrijwilligers zich die dag bezig gehouden met het lijmen van de membranen op de membraamlatten van het zwelwerk: klus in 1 dag geklaard!

In de erop volgende dagen heeft Adema's Kerkorgelbouw ook alle lekkages verholpen aan een windkanaal en aan twee balgen (lekkages in het leder op de hoeken); zijn de tongwerken van het pedaal geherïntoneerd en is de eerder aangekochte suboctaafkoppel geïnstalleerd op het 2e manuaal.

Last but not least: 2 schakelaars in de speeltafel zijn vervangen; de appel d'anches (activeren, resp. deactiveren van alle tongwerken), en van het automatisch pedaal . Nog open staat vervanging van alle membranen van het hoofdwerk. Dit heeft een lagere prioriteit en wordt daarom doorgeschoven naar de toekomst. Hiermee is een indrukwekkende prestatie geleverd, die aangeeft hoeveel waarde met hecht aan een goed bespeelbaar en daarmee goed functionerend orgel.

De dispositie:

Manuaal I: Bourdon 16', Praestant 8', Holpijp 8', Octaaf 4', Fluit harmoniek 4', Gemshoorn 2', Mixtuur III-IV, Trompet 8'

Manuaal II (in zwelkast): Viola di Gamba 8', Unda Maris 8', Bourdon 8', Praestant 4', Roerfluit 4', Octaaf 2', Mixtuur III, Fagot-Hobo 8', Kromhoorn 8', tremulant.

Pedaal: Contrebas 16', Subbas 16', Openbas 8', Gedekt 8', openfluit 4', Bombarde 16', Trompet 8', Klaroen 4'.

Verder beschikt het orgel over voetschakelaars voor Tutti, Vrije Combinatie, Combinatie Registers en voor de drie koppelingen.
(EA; met dank aan Vincent Kuin; januari 2009))

Raalte, Basiliek van de H.-Kruisverheffing

De firma B. Pels uit Alkmaar bouwde in 1931 als opus 82 een pneumatisch geregeerd tweeklaviers orgel voor de basiliek van de H.-Kruisverheffing in Raalte. Het orgel verving een instrument van J.C. Scheuer & Zn. uit 1845, dat oorspronkelijk gemaakt was voor de Hervormde Kerk van Heerde. In 1970 verbouwde de firma Vermeulen uit Alkmaar het Pels-orgel. Het instrument was zo vervallen dat het parochiebestuur in 2006 besloot het orgel te vervangen. In 2007 werd het afgebroken. Op dat moment telde het instrument zesendertig stemmen, verdeeld over twee klavieren en een vrij pedaal, en bezat het een elektro-pneumatische tractuur.

De parochie kocht het orgel van de voormalige rooms-katholieke Michaëlskerk in Zwolle. Orgelmaker Joseph Adema bouwde dit orgel in 1927 voor de Zwolse kerk ter vervanging van een instrument van Petrus van Oeckelen uit 1854. Dat instrument kreeg een nieuwe bestemming in de Noorderkerk in Alphen aan den Rijn. De van 1892 daterende Michaëlskerk werd in 1965 afgebroken en vervangen door een kleiner gebouw; de parochie nam het Adema-orgel mee naar dit nieuwe onderkomen. Hubert Schreurs uit Amsterdam verzorgde de overplaatsing. Op enig moment verving men de Unda Maris van het Reciet door een Terts en plaatste op de lege plek van de oorspronkelijk geplande Sexquialter van het Positief een Ripiéno. Begin jaren negentig van de vorige eeuw maakte de firma Kaat & Tjihuis uit Kampen het orgel schoon, repareerde het en voorzag het van een dak. In 2006 sloot men de nieuwe Michaëlskerk. Het orgel werd door Kaat & Tjihuis onder advies van Gert Oldenbeuving namens de KKOR gerestaureerd en overgeplaatst naar de basiliek in Raalte. De ingebruikneming was op 14 september 2008 met een concert door de Zwolse organist Toon Hagen.

De laden zijn gebouwd als pneumatisch geregeerde kegelladen; het Positief en het Reciet zijn in afzonderlijke crescendokasten geplaatst.

Dispositie: Hoofdwerk : Prestant 16 vt, Bourdon 16 vt, Prestant 8 vt, Flute Harmonique 8 vt, Bourdon 8 vt, Violon 8 vt, Fluit 4 vt, Octaaf 4 vt, Octaaf 2 vt, Cornet III-V st, Mixtuur IV-V st, Trompet Harmonique 8 vt. Positief (in zwelkast), Bourdon 16 vt, Vioolprestant 8 vt, Viola di Gamba 8 vt, Vox Coelestis 8 vt, Holpijp 8 vt, Fugara 8 vt, Viool 4 vt, Open Fluit 4 vt, Woudfluit 2 vt, Sexquialter II st, Echotrompet 8 vt.

Recit (in zwelkast), Gedekt 16 vt, Nachthoorn 8 vt, Quintadeen 8 vt, Salicionaal 8 vt, Dolce 8 vt, Unda Maris 8 vt, Viola d'Amore 4 vt, Roerfluit 4 vt, Piccolo 2 vt, Nasard 2 2/3 vt, Vox Humana 8 vt, Basson-hobo 8 vt.

Pedaal : Contrabas 16 vt, Subbas 16 vt, Violonbas 16 vt, Fluitbas 8 vt, Cello 8

vt, Quintbas 10 2/3 vt, Clairon 4 vt, Bazuin 16 vt.

Speelhulpen: Koppel I-II, Koppel I-III, Koppel II-III, Koppel I-II 4, Koppel I-II 16, Koppel II-II 4, Koppel II-II 16, Koppel III-III 16, Koppel P-I, Koppel P-II, Koppel P-III, Tremulant, Generaal-crescendo.

Bij de overplaatsing in 2008 keerde de Unda Maris op het Reciet terug en werd de Ripiéno van het Positief vervangen door een Sexquialter, waarmee de door Adema voorgenomen dispositie is gerealiseerd. Het orgel staat in Raalte in de torennis achter het front van het voormalige Pels-orgel. Het frontpijpwerk is van Adema.

Bronnen: website Pels & van Leeuwen (www.pelsenvanleeuwen.nl); Orgeldatabase (<http://195.108.118.111>); aankondiging ingebruikneming; www.kruisverheffingraalte.nl; <http://orgelraalte.blogspot.com>. (BH; NotaBene, januari 2009)

Loret-koororgel ingewijd in Tilburg

Het bijna 150 jaar oude Loret-koororgel in Tilburg is - na tien jaar te zijn opgeslagen – in november 2008 in ere hersteld als kerkorgel. Het grondig gerestaureerde 5 meter hoge orgel is weer ingewijd in de St. Jozefkerk op de Heuvel in Tilburg. De restauratie is uitgevoerd door vrijwilligers van de parochie onder begeleiding van orgelmakers van de firma Elbertse uit Soest. Het orgel is in 1859 gebouwd door François Bernard Loret (1808 - 1877) voor de rectoraatskerk van de Fraters van Tilburg. Het orgel is sindsdien verschillende keren gewijzigd en uitgebreid. In 1976 kreeg het orgel de status van rijksmonument. 20 jaar later moest de kerk waar het orgel toen was ondergebracht plaats maken voor appartementen.

De Heuvelse kerk kocht het orgel in 1998 voor tienduizend gulden: "Het houtwerk sloegen we op boven de repetitieruimte van het Heuvels gemengd koor, de pijpen bij Elbertse Orgelbouwers uit Soest", vertelt De Beer, lid van het kerkbestuur. Pas na 10 jaar was al het geld bijeen - 210.000 euro - om de restauratie te starten. Op zondag 30 november 15.00 uur vond de inwijding van het Loret-orgel plaats. De organisten Clemens Abers, Rob Nederlof en Ad van Sleuwen bespeelden het orgel.

In werk van Carl Philipp Emanuel Bach, Alexandre Boëly, Camille Saint-Saëns, Jean Langlais, Marco Bossi, Jacques-Nicolas Lemmens en Wolfgang Amadeus Mozart.

Het Heuvels Gemengd Koor brengt werk van Charles Stanford ten gehore. (BH; Radio4 – viertaktarchief; november 2008)

Nieuwe uitgaven / recensies

Kinderen zingen – stimulering van de kinderkoorzang

In november 2008 verspreidde de Stuurgroep Kind-Koor-Kerk van de Nederlandse Sint-Gregoriusvereniging de folder “Kinderen zingen – stimulering van de kinderkoorzang” gratis over de parochies van Nederland. Onder de titel ‘Kinderkoorzang in de parochie: een teken van vitaliteit’ wordt een grote hoeveelheid informatie verstrekt, die van belang is bij een kinderkoor. Hoe pak je dat aan: de oprichting van een kinderkoor? Hoe kom ik aan een goede dirigent? Waar kan ik ondersteuning krijgen? Organisatie? Scholing? Repertoire? Maar ook geloofsvorming! Gelukkig maar. Enthousiaste verhalen van dirigenten, maar ook kinderen; veel good-practice gerichte informatie. Tenslotte alle NSGV-adressen. Kortom: investeren in de toekomst. Nu maar hopen dat men er zijn voordeel mee doet...! (RH)
Bestellen via: www.nsgv.nl; info@nsgv.nl.

Liederen en gebeden uit Taizé

Onlangs verscheen al weer de 9e druk van de uitgave ‘Liederen en gebeden uit Taizé’. Nu men in parochies steeds meer zoekt bij alternatieve liederen (o.a. van de Nieuwe Bewegingen, maar ook bv. Taizé) is het goed om dit boekje eens ter hand te nemen.

Liederen worden vaak gebruikt in meer of minder liturgische vieringen. Hoe zet je zo’n Taizé-viering op. Dit boekje maakt je wegwijs in de mogelijkheden, reikt je psalmen (Gerhardt), Bijbellezingen (Willibrordvertaling, 1975), voorbeden en gebeden van aanbidding aan. Maar ook een veelheid aan afsluitende gebeden. Ook de plaats van ‘stilte’ wordt niet vergeten! De uitgave eindigt met informatie over meditatieve liederen. Tenslotte maar liefst 40 meest meerstemmige liederen, acclamaties e.d.! De liederen zijn “makkelijk in te studeren en door hun eenvoud toegankelijk voor allerlei soorten groepen”. Daarmee is zowel het voordeel (vaak gericht op jongeren) als het nadeel benoemd (te voor de hand liggend). Gelukkig nog wel de praktische suggestie “studeer liederen nooit in tijdens het gebed, anders wordt men afgeleid van het gebed”. Opmerkelijk genoeg “zijn diverse liederen in het Latijn geschreven. Zo vormen zij door hun taal een verbinding tussen de mensen uit verschillende landen die toch dezelfde liederen zingen”. Waar de in de parochies ‘verloren generatie’ moeilijk deed over het Latijn, is dat voor jongeren kennelijk geen enkel probleem. En dat voor een Gooi en Sticht-uitgave! Het kan verkeren. (RH)

* Liederen en gebeden uit Taizé; ISBN 9789030410423, 9,25 euro, Gooi en Sticht, 2007.

‘Organ-isms’

De Nieuw-Zeelandse Jenny Setchell heeft een boekje uitgegeven met orgel-anekdotes. Ze verzamelde verhalen van zowel concertorganisten als ‘Sunday church organists’ en bundelde ze in het boekje “Organ-isms – Anecdotes from the World of the King of Instruments”. Dame Gilian Weir schreef een voorwoord. Op de website <http://www.pipeorgan.co.nz> is meer informatie te vinden en kan dit boekje worden besteld. (RH; NotaBene, jan.’09)

De Gregoriaanse Getijden (Les Heures Grégoriennes)

Eindelijk de gregoriaanse melodieën bij het moderne Latijnse heilig officie (ook wel getijden- of koorgebed genoemd), en bovendien in een zeer toegankelijke en gebruiksvriendelijk uitgave, geschikt zowel voor specialisten als voor beginnelingen!

Dit Latijns-Franse Getijdenboek in drie delen, ontworpen door de "Communauté Saint-Martin", wordt U geboden voor de prijs van € 195.

De voornaamse kenmerken van Les Heures Grégoriennes: Latijnse tekst van de Liturgia Horarum (editie 2000) mét als extraatje hulptekens voor het cantileren van het slotgebed in het Latijn; gregoriaanse melodieën gerestaureerd door Solesmes (editie 2007 Antiphonale monasticum); antiphonen gekozen volgens de richtlijnen gegeven door Liturgia Horarum; tweekleurige liturgische uitgave; Franse vertaling eveneens geschikt voor uitvoering in het Frans. (BH; Communauté St. Martin ; <http://www.communautesaintmartin.org>; januari 2009)

2 Cd's van Zwoferrink productions

1. English Organ Romantics door Tjeerd van der Ploeg

Tjeerd van der Ploeg koos voor deze cd “zijn” Nicholson-orgel in de Sint Christoforuskerk te Schagen. Een uitgelezen orgel om deze muziek op uit te voeren! Er is gekozen voor werken van: Ch.H. Parry, Ch.V. Stanford G. Thalben-Ball en

B. Harwood. Het spel van Tjeerd van der Ploeg is op deze cd af, zowel in technisch als muzikaal opzicht. De aangename klank van het Nicholson-orgel doet weldadig aan. De klank blijft mooi en rond vanaf pp tot en met het tutti. Nergens wordt het opdringerig. Je hoort een edelheid en voornaamheid die eigen is aan de betere Engels-Victoriaanse orgels. Het fundament wordt gevormd door de zeer kleurrijke grondstemmen. De tongwerken geven het orgel zijn glans in het tutti. In de diverse werken zijn mooie soloregistraties te horen. Zoals gewoonlijk is het moeilijk om te kiezen wat je het mooiste vindt, maar dat moet ik eigenlijk aan de lezer over laten. Vooruit dan maar, ik houd erg van het werk van Parry en deze componist is op deze cd ruim vertegenwoordigd. De opnames zijn, zoals altijd bij Zwoferrink productions, voorbeeldig. Technisch is het uitstekend. Je hoort echt een orgel dat in de ruimte staat en niet een orgel dat klinkt alsof het van te dichtbij is

opgenomen. Je waant je kortom bij de uitvoering aanwezig. Het booklet geeft voldoende informatie en foto's van goede kwaliteit. Een aanrader voor een ieder die de Engels romantische orgelmuziek een goed hart toedraagt! (FH).

2. O. Messiaen Livre du Saint Sacrement.

Op deze dubbel cd horen we Jolanda Zwoferink zelf aan het werk. Zij koos voor de opname van deze dubbel cd het Stahlhut-Jahn-orgel van de St. Martin te Dudelange in Luxemburg.

Je mag natuurlijk nooit appels met peren vergelijken, maar in vergelijking tot de vorige cd is dit qua orgelklank toch een geheel andere wereld. Hoorden we bij de vorige cd Engelse voornaamheid en romantische warmte, op deze schijf horen we een veel agressiever geluid. Ik heb alle respect voor de manier waarop orgelmaker Jahn het orgel van Dudelange heeft gerestaureerd, maar persoonlijk houd ik meer van een warmere klank. Het orgel van Dudelange is een immens groot instrument en misschien is dat wel een beetje de makke, een onse minder had van mij ook gemogen. Dat doet overigens niets af aan het fantastische spel van Jolanda Zwoferink die met deze opnamen weer aantoonde een voortreffelijk organiste te zijn. Deze uitvoering van het Livre du Saint Sacrement van Olivier Messiaen is zeer kleurrijk en zeer muzikaal. Wat dat aangaat is de keuze van het Stahlhut-Jahn-orgel misschien toch niet zo gek. De klank van dit werk bergt toch ook de nodige agressiviteit in zich. In de zachtere gedeelten komt het orgel overtuigend over. In het tutti is het vaak scherp en weinig poëtisch. Ook bij deze cd's is de opname weer van uitstekende kwaliteit. Hulde aan technicus Aad van der Waal die mij altijd weer verrast door zijn vakkundigheid. Voor wie van Messiaen houdt, en welke organist doet dat nou niet, is er veel te genieten. Ik zou zeggen, vergeet mijn visie op dit type orgel en schaf de cd aan! (FH).

*Zwf 3331559, English organ Romantics, Tjeerd van der Ploeg bespeelt het Nicholson-orgel van de St. Christoforuskerk te Schagen. Prijs € 22,50.

*Zwf 3331560 (dubbel cd) Olivier Messiaen, Livre du Saint Sacrement, Jolanda Zwoferink bespeelt het orgel van de St. Martin te Dudelange in Luxemburg. Prijs: € 29,95.

Beide cd's zijn verkrijgbaar bij Zwoferink Productions (via de website) of in de vakhandel.

Advertentie

De Nicolaasparochie te Sint Nicolaasga (Zuidwest Fryslân) zoekt een

Dirigent M / V

voor het gemengde Nicolaaskoor

Het koor telt 22 leden en verleent om de 2 à 3 weken zijn medewerking aan de liturgische vieringen, een enkele keer vindt een uitwisseling plaats met koren van andere parochies, soms is er medewerking van de plaatselijke muziekvereniging Harmonie.

Het koor zoekt een dirigent(e) die minimaal in het bezit is van de bevoegdheidsverklaring Kerkmusicus III van de Nederlandse Sint Gregoriusvereniging of gelijkwaardige opleiding. Ook professionals worden uitdrukkelijk verzocht te solliciteren.

De St. Nicolaaskerk beschikt over 2 orgels, een Flentrop- koororgel met 1 klavier en aangehangen pedaal, en een Ypma-hoofdorgel met 2 klavieren en vrij pedaal, er is een organist aanwezig.

Het koor repeteert op donderdag van 20.00u tot 22.00u

Heeft u interesse, dan kunt u zich telefonisch wenden tot

Voorzitter	H. de Boer	0513 43 11 54
Secretaris	A. van Hertum	0513 43 15 71
Penningmeester	W. à Nijeholt	0513 41 56 56

Of per e-mail: a.van.hertum@hetnet.nl

Dienstverband

Het kerkbestuur benoemt de functionaris en zorgt ook voor de financiële afwikkeling.

Wij zien uw reactie graag tegemoet.

Advertentie

H.H.Martelaren van Gorcum, Amsterdam-Watergraafsmeer

Koor van de Liturgische Werkgroep zoekt op korte termijn

Dirigent M / V

De Liturgische Werkgroep Martelaren (LWM) is een kerkkoor dat sinds 1971 nauw betrokken is bij de voorbereiding en uitvoering van de Nederlandstalige liturgie in de monumentale parochiekerk van de H.H. Martelaren van Gorcum in Amsterdam-Watergraafsmeer (ww.hofkerk.nl). Het repertoire omvat moderne, Nederlandstalige kerkliederen. Er bestaat een vergoedingsregeling.

Voor meer informatie en sollicitaties kunt u contact opnemen met dhr. Ton Broerse (tel.: 020-6941183 of a.broerse@kpnplanet.nl).